

Tilstandsrapport for grunnopplæringen 2016-2017

Sola kommune

11.09.2017

Innhold

1. Innledning	3
2. Sammendrag	6
3. Elever og ansatte	8
Ressursbruk	10
Spesialundervisning, særskilt språkopplæring og voksenopplæring	16
Rekruttering og økte krav til faglig fordypning	17
Oppsummering	19
4. Læringsmiljø	21
Sosial Inkludering	22
Faglig inkludering	25
Kulturell inkludering	28
Oppsummering	29
5. Læringsresultater	31
Nasjonale prøver	32
Grunnskolepoeng	48
Oppsummering	49
6. Gjennomføring i videregående opplæring	51
Gjennomføring i Sola	52
Det nasjonale bildet	53
Samarbeid mellom stat, fylke og kommune om økt gjennomføring.	54
Grunnlag for å ta utdanningsvalg	55
Oppsummering	56
7. System for oppfølging av skolene	57
8. Oppsummering, vurdering og veien videre	58
Litteraturliste	61

I. Innledning

Kommunene har ansvar for at kravene i Opplæringsloven med forskrifter blir oppfylt. Formålsparagrafen er omfattende og gir skolen et bredt mandat.

«§ 1-1. Formålet med opplæringa

Opplæringa i skole og lærebedrift skal, i samarbeid og forståing med heimen, opne dører mot verda og framtida og gi elevane og lærlingane historisk og kulturell innsikt og forankring. Opplæringa skal byggje på grunnleggjande verdiar i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærleik, tilgjeving, likeverd og solidaritet, verdiar som òg kjem til uttrykk i ulike religionar og livssyn og som er forankra i menneskerettane.

Opplæringa skal bidra til å utvide kjennskapen til og forståinga av den nasjonale kulturarven og vår felles internasjonale kulturtradisjon. Opplæringa skal gi innsikt i kulturelt mangfald og vise respekt for den einskilde si overtiding. Ho skal fremje demokrati, likestilling og vitskapleg tenkjemåte.

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrøng. Elevane og lærlingane skal lære å tenkje kritisk og handle etisk og miljøbevisst. Dei skal ha medansvar og rett til medverknad.

Skolen og lærebedrifta skal møte elevane og lærlingane med tillit, respekt og krav og gi dei utfordringar som fremjar danning og lærelyst. Alle former for diskriminering skal motarbeidast.»
(Opplæringsloven §1-1.)

Som en del av kommunens oppfølgingsansvar skal det utarbeides en årlig rapport om tilstanden i grunnopplæringen knyttet til tre områder: læringsresultater, frafall og læringsmiljø. Den årlige meldingen skal drøftes av kommunestyret. Regjeringen har fastsatt følgende sektormål for skoleområdet som det er bred politisk enighet om.

- Elever skal mestre grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse
- Elever skal ha et godt og inkluderende læringsmiljø
- Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring

(Utdanningsdirektoratets årsrapport 2016, del 3)

Også disse målene er ambisiøse og gjelder alle elever. Enhver elev som begynner på skolen skal oppleve seg inkludert og mestre skolearbeidet. Etter 13 - 15 års grunnskole og videregående opplæring, skal eleven ha oppnådd fagbrev, studiekompetanse eller annen

anerkjent dokumentasjon. Det går følgelig mange år fra eleven begynner på skolen, til en ser om en har lykkes med å gi eleven kompetanse til å fullføre videregående skole.

Når forskning i tillegg viser at det tar fra 3 - 7 år å forandre store organisasjoner slik at ny praksis er innarbeidet, vil det medføre at en kommune må tenke langsiktig.

(Skandsen, Wærness og Lindvik 2011:134)

For å kunne følge med underveis om skolene beveger seg i riktig retning av sektormålene, har staten etablert ulike indikatorer. Indikatorene baserer seg på tolkninger og konkretiseringer av hva en legger i de overordnede målene. På veien kan viktige aspekter av formålet med skolen gå tapt. Alt en ønsker at elevene skal lære, kan vanskelig måles. Eksempel på dette er etisk bevissthet, kritisk tenkning og respekt for andres overbevisning.

Indikatorene er i stadig utvikling og er ikke entydige og fullstendige. De siste årene har en endret de nasjonale prøvene slik at en skal kunne sammenligne resultatene fra år til år. Spørsmålene om mobbing i elevundersøkelsen ble endret i 2013 og høsten 2016. Nå har en tatt bort spørsmål om krenkelser og gitt dette som eksempel på mobbing. Utdanningsdirektoratet forventet dermed at flere elever vil oppgi at de blir mobbet. En kan lese mer om endringen på [Utdanningsdirektoratets nettsider](#). Endringen er gjort for å stadig få bedre undersøkelser som viser hvordan elevene opplever læringsmiljøet sitt. Men endringer medfører at en ikke kan sammenligne et års undersøkelse direkte med fjorårets undersøkelse.

Kommunebarometeret som er utarbeidet av Kommunal rapport, rangerer Sola kommune mellom de 10 til 20 beste kommunene i landet på grunnskolefeltet i de sju årene de har utarbeidet denne rapporten. (2011-2017) I 2017 er kommunen på 15.plass og best i Rogaland. I 2017 baserer de kartleggingen på 17 ulike indikatorer på grunnskolefeltet og ofte et gjennomsnitt for de fire siste årene. De viser i sin omtale av Sola kommune til « Sola kommune er helt i toppsjiktet i sektoren. Avgangskarakterene på 10. trinn i Sola har vært veldig gode de siste årene. Frafallet på videregående blant elever fra kommunen er lavt målt mot de fleste andre kommuner. « (Kommunebarometeret 2017 Sola:3)

I 2016 ga SSB ut en rapport om skole- og kommunebidragsindikatorer. Hensikten er å få informasjon om hvor mye den enkelte skole og kommune bidrar til elevenes læring av grunnleggende ferdigheter i engelsk, lesing og regning og skolens/kommunens bidrag til elevenes læring i eksamensfaget de kommer opp i. Indikatoren er elevenes gjennomsnittsresultat på nasjonale prøver eller eksamen justert for tidligere resultater og/eller familiebakgrunn. Rapporten gir et mål for hvert hovedtrinn for tre perioder; 10/11, 12/13 og for 14/15. Indikatoren for mellom- og ungdomstrinnet er et sikrere mål siden en har kunnet justere for tidligere resultater og ikke bare for familiebakgrunn. (foreldrenes utdanningsnivå, husholdningsinntekt, elevenes innvandringsbakgrunn osv.)

«En skolebidragsindikator er et justert resultat og kan tolkes som det resultatet en skole ville ha fått, dersom elevgrunnlag var gjennomsnittlig (med tanke på de elevkjenningene som er inkludert i beregningen). Skolebidrag kan derfor brukes til å sammenligne skoler med ulik elevsammensetning.

En av hovedkonklusjonene er at spredningen i skoler og kommuners bidrag er vesentlig mindre enn spredningen i ujusterte skole- og kommunesnitt.

Tallene tyder på at det å gå på en av skolene som bidrar mest kontra på en av skolene som bidrar minst utgjør en klar forskjell, men betyr en god del mindre for elevenes resultater enn det å ha høyt utdannede foreldre.

(Rapport 2017/2 Er det forskjeller i skolers og kommuners bidrag til elevenes læring i grunnskolen? s 37 -38)

Skolebidragsindikatoren i Sola kommune var 3,4 og identisk med landsgjennomsnittet alle år på småskoletrinnet og på mellomtrinnet bortsett fra 10/11 da indikatoren var 3,5. På ungdomstrinnet lå indikatoren over snittet alle år, med høyest skår på 3,6 i 14/15. Tallene kan dermed tolkes slik at ungdomsskolene våre bidrar mer til elevenes eksamenskarakterer enn gjennomsnittet av ungdomsskolene i Norge. Barneskolene våre bidrar like mye til elevenes grunnleggende ferdigheter i lesing, regning og engelsk som gjennomsnittet av alle skolene.

Årets tilstandsrapport legger som i fjor opp til å ha fokus på de tre sektormålene og de lange linjene. Rådmannen presenterer data fra minimum de siste fem årene der dette er tilgjengelig. Analyseverktøyet Insight (tidligere PULS) kategoriserer resultatene etter fargekoder slik at data skal være lettere å tolke. Verdiene som avgjør fargekodingen er i år endret for indeksene vurdering for læring, egenvurdering, rådgivning og praktisk opplæring. En må dermed skåre høyere enn tidligere år for at indeksen skal bli fargelagt grønn.

Kapittel 2 gir et kort sammendrag av rapporten. Kapittel 3 inneholder data om elever og ansatte i Solaskolen, samt data om spesialundervisning, særskilt språkopplæring og grunnopplæring for voksne. Kapittel 4 beskriver hvordan elevene opplever læringsmiljøet. Kapittel 5 omhandler læringsresultater. Kapittel 6 dreier seg om gjennomføring i videregående opplæring. Til slutt presenteres system for oppfølging av skolene i kapittel 7 og en konklusjon i kapittel 8.

2.Sammendrag

Elever og ansatte

Godt kvalifiserte og kompetente lærere er en viktig forutsetning for å kunne gi alle elever en god opplæring. Over 80 % av skolelederne i Sola har videreutdanning i skoleledelse og 96 % av lærerne har godkjent utdanning. Likevel øker andelen undervisningstimer som blir gitt av lærere uten godkjent utdanning. Tretti lærere tok videreutdanning i ulike fag dette skoleåret. Det vil imidlertid ta flere år før alle de 111 lærere som mangler tilstrekkelig faglig fordypning i norsk, matematikk og engelsk, får tilbud om studieplass i disse fagene.

Elevtallsveksten fortsetter og en større andel av elevene velger nå kommunal grunnskole. 15 % av elevene har et annet morsmål enn norsk. Knappt 40 % av disse hadde behov for særskilt språkopplæring. En lavere andel elever i Sola enn nasjonalt, mottar spesialundervisning. 85 % av disse, får spesialundervisningen hovedsaklig i klassen.

Ser en hele grunnskolen under ett, er det færre elever per lærer i Sola enn nasjonalt. På ungdomstrinnet er det likevel flere elever per lærer enn nasjonalt snitt. Sola kommunes utgiftsbehov og netto driftsutgifter til grunnskolesektor ligger nest høyest av kommunene Stavanger, Sandnes og Klepp.

Læringsmiljøet

Alle elever skal mestre og oppleve seg inkludert både sosialt, faglig og kulturelt. Elevene på 7.trinn trives, opplever støtte fra lærerne og at skolemiljøet er trygt slik tidligere kull har gjort. Likevel oppgir 6,4 % av 7.trinnselevne at de blir mobbet av andre elever flere ganger i måneden. Selv om ikke alle er motivert for skolearbeidet, opplever de mestring, medvirkning, god vurdering og at lærerne har felles regler. Elevene i Sola oppgir høyere tilfredshet med undervisningsvurderingen enn nasjonalt snitt. Andelen elever som ikke opplever nok faglige utfordringer er nesten halvert fra i fjor og er nå 20 %. Ut fra elevenes svar på 7.trinn, må en jobbe videre mot mobbing både av medelever og voksne på skolen, med arbeidsro, motivasjon og faglige utfordringer i alle fag.

Elevene på 10.trinn trives og er mer fornøyd med flere sider av læringsmiljøet enn tidligere kull. Opplevd støtte fra lærerne er den høyeste som er målt. Elevene opplever også at miljøet er tryggere enn tidligere kull. 4,3 % av elevene blir mobbet av andre elever flere ganger i måneden. Flere opplever at de mestrer, får faglige utfordringer og møter felles regler hos de voksne. Elevene er litt mer motivert og de opplever litt bedre arbeidsro enn tidligere kull. Elevene i Sola er dette året mer fornøyd enn elevene nasjonalt med elevdemokrati og medvirkning og undervisningsvurderingen. Ut fra elevenes svar på 10.trinn, må det jobbes videre

mot mobbing, med undervisvurdering, å gjøre opplæringen mer praktisk, variert og relevant, samt medvirkning, motivasjon og arbeidsro.

Læringsresultater

Elever skal mestre grunnleggende ferdigheter og ha god faglig kompetanse. På de nasjonale prøvene skårer elevene litt under det som er forventet, mens gjennomsnittlig grunnskolepoeng har vært svært gode de siste årene.

Elever som mestrer på de / det laveste mestringsnivået på nasjonale prøver eller får de laveste karakterene, vil kunne få problemer med å mestre videre utdanning. I Sola mestrer fra 71 % til 83 % på de to øverste mestringsnivåene på 5.trinn og fra 66 - 88 % på de tre øverste nivåene på ungdomstrinnet. På 5.trinn skårer elevene best i faget engelsk og dette er over nasjonalt snitt. Det har aldri vært en høyere andel elever på nivå 2 og 3 som i 2016.

På 8.trinn er det flest elever som mestrer på nivå 3-5 i regning. På 9.trinn er det flest elever på dette nivået i lesing. På 8. trinn har det aldri vært så lav andel på nivå 2 og 3 i lesing og engelsk. På 9. trinn har det aldri vært så høy andel på nivå 2 og 3 som i lesing samme høst. Variasjonen mellom kullenes skår er størst i lesing på 5.trinn

Gjennomsnittlig grunnskolepoeng var 43,3 våren 2017. Dette er det høyeste snittet som er oppnådd. De siste fem årene har gjennomsnittlig grunnskolepoengsum ligget mellom 41,7 og 43,3 i Sola og alltid høyere enn nasjonalt snitt og nabokommunenes snitt.

Gjennomføring i videregående opplæring

Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring. Andelen elever i Sola som fullfører og består videregående opplæring øker gradvis. Over 80 % av 2010- og 2011-kullet har fullført videregående opplæring fem år etter oppstart. Tar en med også de elevene som ikke startet opp i videregående skole samme høst som de fullførte grunnskolen. er andelen som fullfører 78 og 79 % av disse kullene.

3. Elever og ansatte

Indikator og nøkkeltall	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
Talet på elever	3 249	3 250	3 283	3 382	3 471
Talet på skolar	11	11	11	11	11
Talet på lærarar med kontaktlærafunksjon	185	183	181	182	183
Talet på lærarar	366	348	350	350	357

Sola kommune, Grunnskole, Elevar, lærarar, skolar, Alle eierformer, Alle trinn, Begge kjønn

Tall for Sola kommune:

Indikator og nøkkeltall	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
Årsverk for undervisningspersonale >	313,1	300,4	305,9	323,6	322,3
Antall elever per årsverk til undervisning	11,6	12,2	11,7	11,6	12,0
Antall assistentårsverk i undervisningen	31	30	37	35	37
Antall elever per assistentårsverk i undervisningen	104,9	107,9	87,9	97,4	94,8
Antall assistentårsverk per hundre lærerårsverk	9,9	10,0	12,2	10,7	11,4
Lærertetthet 1.-7. trinn	11,7	12,3	11,8	11,6	12,2
Lærertetthet 8.-10. trinn	14,4	15,6	15,2	15,4	15,1
Lærertetthet i ordinær undervisning	16,1	16,4	15,7	15,1	15,6
Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning	99,1	97,7	97,3	97,2	96,4
Lærertimer som gis til undervisning	200 520	189 885	201 124	208 892	208 359
Undervisningstimer totalt per elev	62	58	61	62	60

Sola kommune, Grunnskole, Undervisningspersonell, Alle eierformer, Alle trinn, Begge kjønn

Elevtallet i de 11 grunnskolene i Sola har de siste fem årene økt med 222 elever samtidig som det er 9,2 flere årsverk i grunnskolen. Antallet assistentårsverk økte med 6 i samme periode.

Det opereres med flere mål på hvor mange elever det er per lærer i skolen. SSBs KOSTRA-tall operer med **gjennomsnittlig gruppestørrelse**. Denne blir beregnet ved å dele antall elevtimer på antall lærertimer minus morsmål og finsk på aktuelt årstrinn. Skolene rapporterer hvert år elevtall og lærertimer i Grunnskolens informasjonssystem. Gjennomsnittlig gruppestørrelse er for Sola kommunes del, identisk med begrepet **lærertetthet 1.-7 og 8.-10. trinn**, siden kommunen ikke har gitt timer til finsk og morsmål. Lærertetthet inneholder i tillegg til ordinær undervisning, både spesialundervisning og særskilt språkopplering som er individuelle rettigheter etter Opplæringsloven.

Lærertettheten i ordinær undervisning derimot, inneholder ikke lærertimer gitt som følge av individuelle rettigheter som spesialundervisning eller særskilt språkopplering.

Begrepet ordinær undervisning innebærer blant annet undervisning i klasser, undervisning i mindre grupper i kunst- og håndverk, mat og helse, valgfag og lesekurs. Ingen av begrepene gir et tall for klassestørrelse.

I Sola mottar 10,1 % av elevene spesialundervisning og/eller særskilt språkopplæring. Lærertettheten på 1.- 7.trinn er på 12,2 elever per lærer i Sola. Nasjonalt er tilsvarende tall 13,2 elever per lærer. På ungdomstrinnet er derimot lærertettheten lavere i Sola enn nasjonalt, med 15,1 elever per lærer i snitt mot 14,0 nasjonalt.

Lærertettheten i ordinær undervisning tilsier at det er blitt flere elever per lærer i Sola dette skoleåret. I ordinær undervisning er lærertettheten nå 15,6 elever per lærer. Nasjonalt er tilsvarende tall 16,8 elever per lærer.

Nasjonale Tall:

Indikator og nøkkeltall	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
Årsverk for undervisningspersonale >	57 458,4	57 614,5	57 331,4	57 611,5	58 421,0
Antall elever per årsverk til undervisning	12,2	12,2	12,2	12,2	12,1
Antall assistentårsverk i undervisningen	8 141	8 234	8 167	8 417	8 868
Antall elever per assistentårsverk i undervisningen	75,5	74,7	75,8	74,1	71,0
Antall assistentårsverk per hundre lærerårsverk	14,2	14,3	14,2	14,6	15,2
Lærertetthet 1.-7. trinn	13,0	13,1	13,2	13,3	13,2
Lærertetthet 8.-10. trinn	14,4	14,1	14,1	14,0	14,0
Lærertetthet i ordinær undervisning	16,9	16,8	16,8	16,8	16,8
Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning	96,4	96,8	96,7	96,0	95,5

Opplæringsloven § 1-3 om tilpassa opplæring og tidlig innsats gir føringer for særlig høy lærertetthet på 1.- 4. trinn særlig rettet mot elever med svake ferdigheter i lesing og regning. Sola kommune har fått tilført statlige midler til totalt 7,56 årsverk; 2,12 årsverk som følge av at seks av barneskolene er med i forskningsprosjektet Two teachers på 1.- 4.trinn og 5,42 årsverk som følge av Stortinget vedtak om flere lærere på 1.- 4. trinn. Samtidig er skolene bare blitt tilført 50 % av kostnadene for økt elevantall/demografikostnader for 2016 og 2017. Tidligere år er elevtallsveksten kompensert 100 %.

På tross av tilførsel av statlige midler til økt lærertetthet i ordinær opplæring på 1.- 4. trinn, og føringer i Opplæringsloven, har gjennomsnittlig gruppestørrelse på 1. - 4.trinn i Sola vært høyere enn på 5.- 7.trinn de to siste skoleårene. Selv om skolene benyttet noe av midlene til å styrke den ordinære undervisningen på 1.- 4. trinn med 4,3 årsverk, ble spesialundervisningen og særskilt språkopplæringen på småskoletrinnet redusert med knapt 3 årsverk i samme periode. Skolene styrket den ordinære opplæringen på mellomtrinnet med 4,4

årsverk og spesialundervisning/særskilt språkopplæring med knapt 4 årsverk. Noen år ser vi samme tendens med færre elever per lærer på 5.-7.trinn enn på 1.-4. trinn også i nabo-kommunene.

Gjennomsnittlig gruppestørrelse (inkl. spes.undervisning + særskilt norskoppl.) 1.-4.trinn

☐

	2013	2014	2015	2016
Sola	12,1	11,6	11,7	12,3
Sandnes	13,9	14,2	13,9	15,2
Stavanger	14,7	14,6	15,0	14,4
Klepp	12,7	12,8	12,9	12,6
Kostragruppe 13	14,3	14,6	14,2	14,1

Gjennomsnittlig gruppestørrelse (inkl. spes.undervisning + særskilt norskoppl.) 5.-7.trinn

	2013	2014	2015	2016
Sola	12,6	11,9	11,4	12,0
Sandnes	14,1	14,0	14,3	14,7
Stavanger	14,4	14,8	14,9	15,4
Klepp	12,3	13,6	13,3	12,9
Kostragruppe 13	14,0	14,1	14,2	14,3

3,6 % av undervisningstimene i Sola utføres av lærere uten godkjent utdanning høsten 2016. På ett år har andelen undervisningstimer som er gitt av ansatte uten godkjent utdanning økt med 0,8 %.

Andel lærer uten godkjent utdanning er i Sola 4 %. 3,2 % av disse har universitetets- og høyskoleutdanning, men mangler pedagogisk utdanning. 0,8 % av lærerne har videregående utdanning eller lavere. Tallet inkluderer lærere med uoppgitt utdanning, legemeldt sykefravær og fødselspermisjon. Data er hentet fra registerbasert personellstatistikk i SSB, rapporterte tall fra NAV Aa-registeret.

Ressursbruk

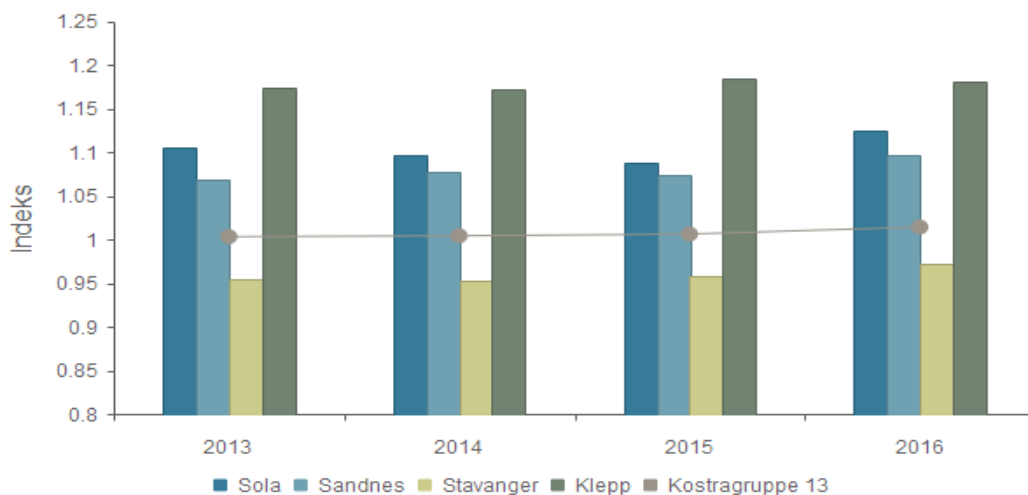
Statistisk Sentralbyrå (SSB) deler kommunene i Norge inn i grupper ut fra tre kriterier: hvilke kostnader kommunen står overfor for å innfri minstestandarder og lovpålagte oppgaver, folketall og mengden frie disponible inntekter, det vil si de inntektene som er til disposisjon når minstestandarder og lovpålagte oppgaver er dekket. Etter denne inndelingen får en 27 grupper. I tillegg har en skilt ut de fire største kommunene og de 10 kommunene med høyest frie disponible inntekter. Gruppene oppdateres ca. hvert fjerde år. Sola kommune er plassert i kommunegruppe 13 sammen med blant annet Sandnes. Denne gruppen består

av kommuner med **minst 20 000 innbyggere, lave bundne kostnader og middels frie inntekter.**

I tilstandsrapporten sammenligner en kommunens utgifter til grunnskole med Klepp, Sandnes, Stavanger og kommunegruppe 13 slik en gjør i Handlings- og økonomiplanene i kommunen. Disse kommunene har lave bundne kostnader og alle bortsett fra Klepp, har også middels frie inntekter. Klepp har lave frie inntekter. Klepp er plassert i kommunegruppe 7. (mellomstore kommuner med fra 5 – 19 000 innbyggere) Stavanger tilhører gruppen av de fire største kommunene i Norge. (SSB Rapport 19/2015)

Staten fordeler midler til kommunene gjennom rammetilskudd, regionale tilskudd og øremerkede midler. Kommunene har ulik geografi, alderssammensetning og levekår. For at kommunen skal kunne gi et likeverdig tilbud til innbyggerne, justererer staten for slike forskjeller. Utgiftsbehovet til grunnskole for de fire kommunene som sammenlignes, varierer fra 0,972 % av gjennomsnittet for kommunene for Stavangers del til 1.181 for Klepps del. Ut fra utgiftsbehovet til kommunene, bør Klepp kommune benytte større andel av sine midler til grunnskole enn de andre kommunene. Sola kommune bør ligge som nummer to.

- Utgiftsbehov - Grunnskole

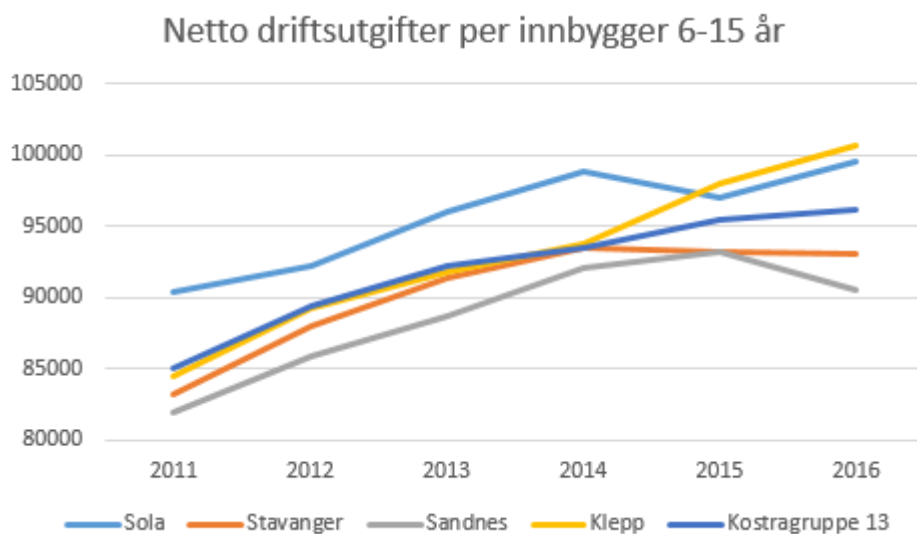
	2013	2014	2015	2016
Sola	1,106	1,096	1,088	1,124
Sandnes	1,068	1,078	1,074	1,097
Stavanger	0,954	0,953	0,958	0,972
Klepp	1,173	1,172	1,184	1,181
Kostragruppe 13	1,003	1,004	1,006	1,014

Netto driftsutgifter til grunnskolesektor per innbygger mellom 6-15 år

Netto driftsutgifter til **grunnskolesektor** består av kommunens driftsutgifter til **grunnskole, SFO, skolelokaler og skyss** etter at øremerkede statlige tilskudd og andre direkte inntekter er trukket fra.

Hvor stor **andel** av Sola kommunes samlede netto driftsutgifter som benyttes til grunnskolesektor er redusert med 12,2 % fra 2007 til 26,1 % i 2016. Samme synkende tendens ses i de andre kommunene en sammenligner seg med. Tallene viser at Klepp med størst utgiftsbehov til grunnskole også i 2016 benyttet den største andelen av kommunens samlede driftsutgifter til grunnskolesektor. Stavanger med lavest utgiftsbehov, benyttet den laveste andelen med 21,2 %.

Sola kommune benyttet i 2016 99 572,- kroner til netto driftsutgifter til **grunnskolesektor** per innbygger i skolepliktig alder. Som en ser av tabellen nedenfor, ligger Sola kommunes netto driftsutgifter til grunnskolesektor per innbygger i skolepliktig alder nest høyest av de fire kommunene også i 2016, etter Klepp. Til og med 2014 var det Sola som hadde de høyeste utgiftene per innbygger mellom 6-15 år, til dette formålet.

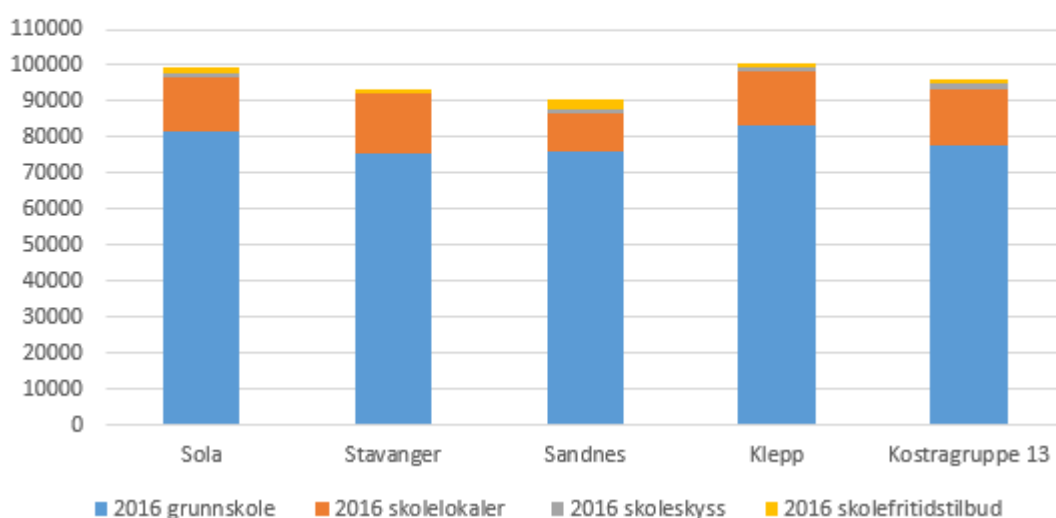

Netto driftsutgifter til grunnskolesektor per innbygger 6-15 år konsern

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Sola	90384	92263	96043	98857	96994	99572
Stavanger	83159	87965	91425	93428	93146	93049
Sandnes	81954	85929	88737	92071	93170	90483
Klepp	84402	89268	91750	93765	98052	100731
Kostragruppe 13	85015	89326	92250	93490	95480	96161

Når en ser på de fire undergruppene som utgjør netto driftsutgifter til grunnskolesektor, hver for seg, ser en at Klepps utgifter til **grunnskole** ligger høyest fem av de seks siste årene, fulgt av Sola. Solas netto driftsutgifter til **skolelokaler** per innbygger 6-15 år, har tre av de siste seks årene vært nest høyest etter Stavanger. I 2012 lå Solas og Stavangers utgifter likt. Sandnes har også i 2016 høyest utgifter til **skoleskyss**, noe de har hatt fire av de seks siste årene. Sandnes brukte også mest midler per innbygger mellom 6-9 år til **SFO** i 2016 slik de har gjort fem av de siste seks årene. I 2011 brukte Sola mest midler til dette.

Fordeling av utgifter til grunnskolesektor per innbygger
6-15 år

	2016			
	grunnskole	skolelokaler	skoleskyss	skolefritidstilbud
Sola	81825	15026	644	2077
Stavanger	75506	16484	454	605
Sandnes	75862	10817	1263	2541
Klepp	83406	14951	1196	1178
Kostragr. 13	77949	15560	1503	1157

Når en sammenligner netto driftsutgifter til grunnskolesektor **per innbygger 6-15 år, og ikke per elev i grunnskolen**, må en samtidig se på om de aktuelle kommunene har samme andel av innbyggere i skolepliktig alder som velger å gå i kommunal grunnskole. Her skiller Klepp seg ut med en høy andel av barn i skolealder som velger å gå i kommunal grunnskole. (97,5 % i 2016) I de tre andre kommunene er andelen 3-5 % lavere. I 2016 økte andelen barn i skolepliktig alder som valgte kommunal grunnskole i Sola med 1,2 % til 94,7 % etter å ha

vært synkende de femten siste årene. Sammenligner en de korrigerede brutto driftsutgifter til grunnskolesektor **per elev** (konsern), er Solas utgifter i 2016 også her nest høyest, etter Stavanger. Sandnes har også lavest driftsutgifter per elev slik de har per innbygger i skolepliktig alder.

Sola kommunes netto driftsutgifter **til grunnskole 202** per innbygger i skolepliktig alder var 81 825,- kroner. Undervisningsmateriell som bøker, mat og skrivesaker utgjør en liten del av de samlede kostnadene til grunnskolen. Fire av de seks siste årene lå Solas utgifter til dette høyest av de fire kommunene en sammenligner seg med, og to av årene lå Sola lavest. Utgiftene til inventar og utstyr varierer mye fra år til år. To av de siste seks årene har Sola ligget lavest når det gjelder utgifter per elev til dette og ett år høyest. I 2016 brukte Sola kommune nest minst midler til dette.

Utgiftsdrivere for grunnskoleopplæring er skolestruktur/størrelse på skolene, ressursandel / nivå spesialundervisning, lønnsansiennitet /alderssammensetning i personale, årsverk/ lærertetthet og øvrige driftsutgifter som er knyttet til undervisning.

Skolestørrelse har svært mye å si for driftsutgiftene. Mange spesialrom og få elever per klasse medfører økte utgifter. Nasjonalt var gjennomsnittlig elevtall per skole 233 i 2016. Når en sammenligner de fire valgte kommunene, har Stavanger også i 2016 høyest gjennomsnittlige elevtall per skole med 360. Deretter kommer Sandnes med et gjennomsnitt på 326 elever per skole, Sola med 316 elever per skole og Klepp med 272 elever per skole. Sola kommune har hatt økende elevtall per skole fra 2011. Bygging av nye skoler, gir den første tiden lavere gjennomsnittlig elevtall siden kommunens elevtall fordeles på det antall skoler som finnes til enhver tid.

Dersom kommunen har spredt boligbygging, kan det medføre økte **skyssutgifter**. Opplæringsloven regulerer skyssrettigheter ut fra avstand mellom hjemmet og skolen og om eleven har en funksjonshemming eller skade som gir rett til skyss. Disse utgiftene deles mellom fylkeskommunen og kommunene. I tillegg kan elever få innvilget skyss dersom en har særlig farlig skolevei. Utgifter til dette dekkes i sin helhet av kommunen. I 2016 gikk Sola kommunes utgifter ned med 90 kroner per innbygger mellom 6-15 år til 644,- kroner. Sandnes brukte også i år mest med 1263,- kroner per innbygger i skolepliktig alder. Stavanger brukte 454,- kroner. Klepps utgifter til skyss var 1196,- kroner per innbygger i skolepliktig alder. Å bygge gang og sykkelveier og å plassere skolene sentralt i forhold til utbyggingsområder, kan redusere behov for skyss.

Andel elever i kommunen som mottar **spesialundervisning** påvirker også utgiftsnivået. De ti siste årene har Sola kommune hatt den laveste andelen elever som mottar spesial-

undervisning av de fire kommunene en sammenligner seg med. 4,1 % av elevene i Sola mottok spesialundervisning i 2016. Stavanger kommune har den høyeste andelen disse årene, med 9,5 % av elevene i 2016. Ser en hvor stor andel av undervisningstimene totalt som benyttes til spesialundervisning, ligger Sola nest lavest med 13,6 % i 2016 og Stavanger høyest med 16,8 %. Sola kommune økte andelen av timetallet som gikk til spesialundervisning med 0,4 prosentpoeng fra 2015 til 2016.

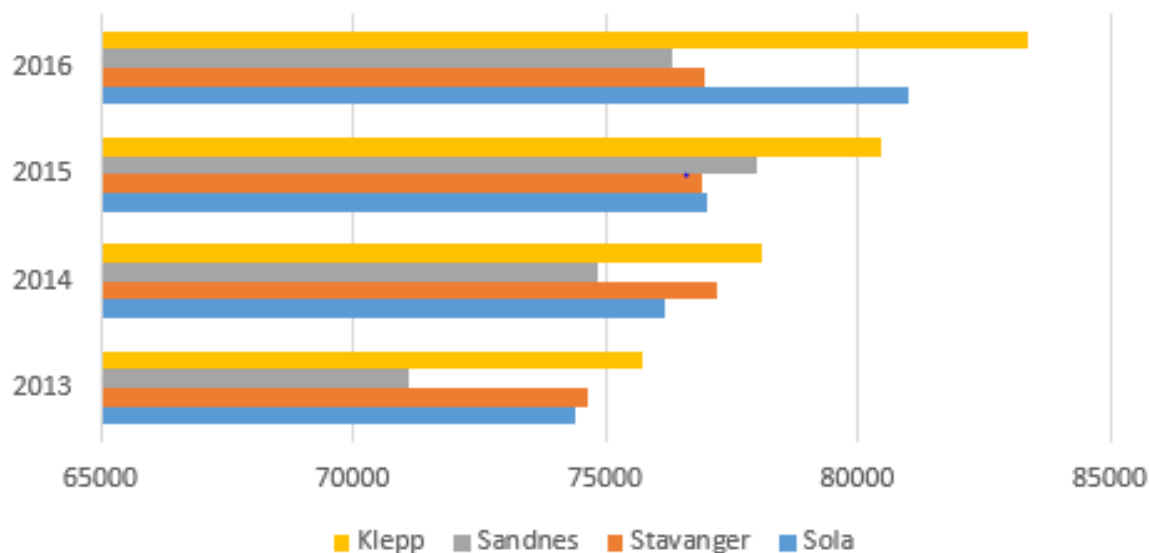
Lærernes alder og utdanningsnivå påvirker lønnsutgiftene. Jo høyere utdanning og jo eldre lærerstaben er, jo høyere lønnsutgifter er det sannsynlig at kommunen får. Sentrale avtaler om seniortiltak medfører at en lavere andel av arbeidstiden til lærere over 57 år benyttes til undervisning. Fra 2010 til 2014 hadde Sola kommune en høyere andel lærere over 60 år enn de andre kommunene en sammenligner seg med. Sola kommunes andel lærere over 60 år er synkende og var i 2016 11,1 %. De to siste skole-årene har Stavanger kommune hatt en høyere andel lærere over 60 år. I Klepp kommune er tilsvarende andel 8,1 %, noe som er lavest av de fire kommunene.

Klepp har den høyeste andelen av lærerstaben som er 40 eller yngre med 48 %. Sola har den laveste andelen med bare 40,2 % av lærerstaben i denne aldersgruppen.

I tillegg har Sola kommune den høyeste andelen lærere med godkjent utdanning av de fire kommunene. Solas andel av lærere med godkjent utdanning var i 2016 96 %. Tilsvarende tall for Klepp var 14 % lavere; med 82,1 % som er lavest. Sandnes og Stavanger har 90,5 % og 88,5 %

Høy andel lærere med godkjent utdanning samt lang ansiennitet tilsier at lønnsutgiftene i Sola vil kunne ligge høyere enn lønnsutgiftene i de andre kommunene slik de gjorde i perioden 2009-2012. Tabellen nedenfor viser ikke en slik forventet sammenheng mellom høy andel lærere med godkjent utdanning og med lang ansiennitet og høye lønnsutgifter i de fire årene fra 2013-2016. Skole- og klassestørrelse påvirker også lønnsutgiftene.

Lønnsutgifter til grunnskole 202 per elev

Tabellen er utarbeidet ved å dele KOSTRAS tall for kommunenes lønnsutgifter til grunnskole på antall elever i kommunal grunnskole i de ulike kommunene.

Spesialundervisning, særskilt språkopplæring og voksenopplæring

Sola kommune har i mange år hatt en lavere andel elever enn nasjonalt som mottar **spesialundervisning** og særskilt språkopplæring. 4,1 % av elevene i Sola fikk i 2016 spesialundervisning, noe som også i 2015 er ca. halvparten av nasjonal andel (7,8 %).

Hvor mange elever som til enhver tid vurderes av PPT til å rett til spesialundervisning fordi de ikke har tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen, henger sammen med kvaliteten på den ordinære opplæringen. Både ansattes kompetanse, generell lærertetthet og hvor tidlig i utdanningsløpet en greier å hjelpe elever med utfordringer spiller inn. Skolene i Sola har i mange år arbeidet systematisk sammen med PPT om å gi elever med mindre hjelpebehov et godt opplæringstilbud innenfor den ordinære opplæringen.

Elevene i Sola som mottar spesialundervisning har omfattende hjelpebehov. Til og med 2014 benyttet Sola en større andel av det totale timetallet til spesialundervisning enn nasjonalt snitt, selv om andelen som fikk spesialundervisning var langt lavere enn nasjonalt. I 2016

benyttet Sola 13,6 % av det totale timetallet til spesialundervisning. Dette er den nest laveste andelen benyttet til dette formålet siden 2008. Av de elevene som mottok spesialundervisning i 2016 fikk 85 % opplæringen hovedsakelig i klassen. 0,4 % av elevene i Sola fikk opplæringen på Grannes Ressurssenter og på læringscenteret ved Sande skole.

Nasjonalt var det i 2016 dobbelt så mange elever som mottar spesialundervisning på ungdomstrinnet (10,1 %) som på de første årstrinnene. (5,1 %) I Sola øker andelen som får spesialundervisning noe mindre oppover på trinnene. På 1.- 4. trinn fikk 3,1 % av elevene spesialundervisning i 2016. På 8.-10.trinn var andelen økt til 4,6 %. Tilsvarende tall for mellomtrinnet var 5,0 %.

Når det gjelder andel elever som får **særskilt språkopplæring**, er forskjellen mellom nasjonal andel og Solas andel mindre enn på feltet spesialundervisning. I Sola mottar 6,0 % av elevene særskilt norskopplæring i 2016, mot 7,2 % nasjonalt. Solas andel har ligget forholdsvis stabilt de siste sju årene med en svak økning fra 5,4 % av elevene i 2009 til 6,0 % i 2016. Skoleåret 2016-2017 var det registrert 538 elever med annet morsmål enn norsk i kommunen. Dette utgjør ca 15 % av elevene i Solaskolen. 39 % av disse hadde i oktober 2016 rett til særskilt språkopplæring fordi de ennå ikke har tilstrekkelige kunnskaper til å følge den ordinære opplæringen. Året før var andelen 43 %. 12 % av elevene som fikk særskilt språkopplæring, fikk det i innføringsgruppen på Sande eller på Sola ungdomsskole. Samlet kapasitet i innføringsgruppene er på 32-34 elever. Disse 6 % av elevene som har rett på særskilt språkopplæring blir tildelt 3,4 % av det totale undervisningstimetallet.

Skoleåret 2016-2017 er det totalt 26 voksne som får opplæring på grunnskolefeltet ved **Sola voksenopplæring**. Dette er en økning på 3 elever fra forrige skoleår. Elevene er fordelt på ordinær grunnskoleopplæring og spesialundervisning. Årsverkene avsatt til dette er 4,94 fordelt på sju ansatte. Sola voksenopplæring tilbyr også norsk og samfunnskunnskap for ulike grupper som flyktninger og arbeidsinnvandrere. Opplæringen gis både på dag - og kveldstid. Samfunnskunnskap gis i samarbeid med nabokommuner.

Rekruttering og økte krav til faglig fordypning

Sola kommune har en høy andel lærere med godkjent utdanning for det trinnet de underviser på. Skoleåret 2016-2017 er det 4 % av lærerne som ikke har godkjent utdanning for det trinnet de underviser på. 0,8 % av lærerne har videregående utdanning eller lavere utdanning. De resterende har høyskoleutdanning, men mangler pedagogisk utdanning. Flest ansatte uten godkjent utdanning underviser på 1.- 4.trinn der 10,4 undervisningsårsverk utføres av ansatte uten godkjent utdanning. Det er en økning på 2,2 årsverk siden forrige skoleår.

Sola kommune hadde 37 skoleledere i oktober 2016. 27,5 årsverk var satt av til ledelse. 12 av skolelederne var rektorer og 25 var inspektører. 81 % av skolelederne har, eller var i gang med å ta, 30 studiepoengs videreutdanning i skoleledelse skoleåret 16-17.

Økt krav til faglig fordypning

Fra august 2014 ble det innført økte krav til faglig fordypning for lærere som skal undervise i grunnskolen og som ble utdannet etter 01.01.2014. Fra august 2015 må alle lærere som skal undervise i norsk, matematikk og engelsk ha 30 studiepoengs utdanning i faget på barne-trinnet og 60 studiepoengs utdanning i faget på ungdomstrinnet. Kommunene får frist til 2025 med å oppfylle disse kravene. Lærere som er utdannet etter 01.01.2014 må også ha 30 studiepoengs utdanning i de fleste skolefagene på ungdomstrinnet.

41 lærere underviste i norsk, 38 i matematikk og 32 i engelsk **uten å ha tilstrekkelig faglig fordypning** ut fra de nye kravene som ble innført. Av totalt 111 lærere uten tilstrekkelig faglig fordypning etter de nye reglene, var 24 på ungdomstrinnet. I fjor var det totalt 72 færre lærere som underviste uten tilstrekkelig fordypning etter de nye kravene enn forrige skoleår. Denne store endringen skyldes nok hovedsakelig hvordan en disponerer personalet. Skoleåret 2016-2017 fikk totalt 30 lærere tildelt statlige midler til å ta videreutdanning, 17 i fagene norsk, matematikk og engelsk. De sju siste årene har 110 lærere fått midler til videreutdanning gjennom statlig vikar- eller stipendordning. Noe av videreutdanningsbehovet framover kan trolig dekkes ved å tilsette nyutdannede lærere med utdanning i tråd med de nye kravene.

Rekrutteringsbehov

Skoleåret 2016-2017 var det 357 lærere i Sola. Disse underviser 3471 elever. Lavere sysselsetting og dermed lavere tilflytting til kommunen vil gi kommunen lavere elevtallsvekst enn tidligere forventet, men kommunen vil trolig få elevtallsøkning også de neste årene. Elevtallsprognoser i skolebruksplan 2017-2027 viser at kommunen kan få 320 – 400 flere elever enn det som gikk på skolene i kommunen høsten 2016. Selv om andelen lærere som er over 60 år er synkende, vil kommunen måtte planlegge for at en del av personalet må erstattes de kommende årene. Permisjoner og videreutdanning vil medføre ytterligere behov for lærere.

Søkertallet ved hovedutlysningen har variert en del de siste årene fra 102 til 216. Til skoleåret 2017-2018 var det 216 søkere. Men ikke alle disse har godkjent lærerutdanning og mange søker i flere kommuner.

Rekruttering av kvalifiserte lærere vil derfor være en stor utfordring de kommende årene. Det er gledelig at søkertallet til lærerutdanningen ved UIS er økende. Det samme er økningen i andel lærere med heltidsstillinger de siste årene. Denne andelen er nå 86,5 %.

Sykefraværet i 4.kvartal 2016 var 6,9 %. De tre siste årene har sykefraværet i dette kvartalet variert mellom 5,4 og 7,3 %, som det høyeste i 2014.

Samarbeid med Universitetet i Stavanger om grunnskolelærerutdanning

Sola kommune har i mange år hatt partnerskapsavtale om grunnskolelærerutdanning med Universitet i Stavanger. Seks av skolene i Sola er praksisskoler for de to grunnskolelærerutdanningene ved Institutt for grunnskolelærer, idrett og spesialpedagogikk ved UIS. I tillegg har en ungdomsskole avtale med Institutt for språk og kultur om partnerskap for lektor- og PPU-utdanningen. UIS tilbyr videreutdanning i praksisveiledning og Sola kommune har 28 lærere med slik utdanning. God praksisopplæring for kommende studenter er viktig både for rekruttering og for å bidra til høy kvalitet på opplæring av nye lærere. Fra 2017 vil grunnskolelærerutdanningene bli masterutdanninger og fra 2019 vil det innføres krav om masterutdanning for å ta PPU-utdanning også.

Veiledning av nyutdannede lærere

Partene i arbeidslivet har inngått en avtale om at alle nyutdannede lærere skal få tilbud om veiledning når de begynner i yrket. Stortinget har nå vedtatt at det skal utarbeides sentrale retningslinjer for veiledning av nyutdannede lærere sammen med partene i arbeidslivet. Sola kommune har satset på veiledning av nyutdannede lærere over mange år. Alle grunnskolene i Sola hadde skoleåret 2016-2017 minimum en lærer med 15 studiepoengs videreutdanning i veiledning av nyutdannede lærere. Fem av skolene har to eller tre lærere med slik utdanning. Målet er at hver skole har minimum to lærere med videreutdanning i veiledning med et omfang på 30 studiepoeng. Stort rekrutteringsbehov gir økt behov for veilederkompetanse.

Oppsummering

Elevtallsveksten fortsetter og kommunen fikk knapt 90 flere elever dette skoleåret. Andelen barn i skolepliktig alder som får sin opplæring i en av kommunens 11 grunnskoler har økt til knapt 95 %. Skolene har nå i snitt 316 elever, noe som legger til rette for effektiv drift. Solas utgiftsbehov og netto driftsutgifter til grunnskolesektor per barn i skolepliktig alder, ligger nest høyest av kommunene Stavanger, Sandnes og Klepp.

Sola kommune har fremdeles et lavere antall elever per lærerårsverk på barnetrinnet enn nasjonalt snitt, men situasjonen er motsatt på ungdomstrinnet. Antallet elever som har

behov for spesialundervisning har økt dette skoleåret. Andelen er nå 4,1 % av det samlede elevantallet og omlag halvdelen av nasjonalt nivå. Det er en liten økning i andelen timer av det totale timetallet som blir brukt til spesialundervisning. Andelen elever som har rett på særskilt språkopplæring er 6 % i Sola mot 7,2 % nasjonalt. Andelen undervisningstimer som blir brukt til dette, er lav i Sola. Skolene er tilført de statlige midlene til økt lærertetthet på 1.- 4. trinn. Likevel vises dette ikke igjen på antall lærerårsverk, blant annet på grunn av at skolene ikke er kompensert for hele elevtallsveksten i 2016 og i 2017. Sola voksenopplæring har nå 26 elever som får grunnskoleopplæring eller spesialundervisning.

Sola kommune har en høy andel lærer med godkjent utdanning selv om det er en viss økning i andelen undervisningstimer som blir gitt av lærere uten godkjent utdanning. Dette skoleåret underviser 111 lærere i norsk, matematikk og engelsk uten tilstrekkelig faglig fordypning i faget. Tretti lærere har dette skoleåret tatt videreutdanning, 17 av dem i norsk, matematikk og engelsk. Over 80 % av skolelederne har formell utdanning i skoleledelse.

Selv om andelen er synkende, har Sola kommune over 11 % av lærerne som er over 60 år. Sammen med elevtallsvekst anslått til å bli fra 320 – 400 elever de neste ti årene, vil det medføre stort behov for rekruttering i tiden framover. Økt krav til faglig fordypning vil medføre behov for videreutdanning.

4.Læringsmiljø

For å kunne vurdere hvordan elevene opplever opplæringen, benyttes elevundersøkelsen. Den gjennomføres på høsten på 7.- og 10. trinn. Elevene får spørsmål om de mest sentrale forholdene ved elevenes læringsmiljø slik det er avklart i nyere forskning. En god del av spørsmålene i undersøkelsen dreier seg om klasseledelse og relasjoner i skolen. Dette er de viktigste forholdene for å utvikle og opprettholde et godt læringsmiljø. Andre spørsmål kartlegger blant annet mer direkte de fire prinsippene fra vurdering for læring. Klasseledelse og vurdering for læring var Sola kommunes fokusområder i perioden 2012-2015.

Sola kommunes fokusområde i perioden 2016-2019 er inkluderende læringsmiljø. Alle elever skal oppleve seg inkludert både faglig, sosialt og kulturelt. Skolene fortsetter arbeidet med **god klasseledelse og god underveisvurdering**. I juni 2017 er to tredeler av skolene innlemmet i satsingen **Vi i Sola - varig innsats for verdighet og inkludering for alle**. Etter hvert skal en gjennomgå og vurdere om skolens spesialundervisning og særskilt norskopplæring for språklige minoriteter bidrar til at elevene som får dette, opplever tilhørighet og mestring. Kommunen skal også gjennomgå skolens rutiner for systematisk oppfølging av alle elevers framgang.

Skoleporten og verktøyet Insight presenterer elevenes svar i ulike temaer. De fleste av disse baserer seg på to eller flere av de obligatoriske spørsmålene i elevundersøkelsen og kalles indekser. Ved å summere elevenes svar på ulike spørsmål, får en så et mål på for temaet. Noen tema baserer seg bare på ett spørsmål og kalles indikator. Det gjelder faglig utfordring og god utdannings- og yrkesveiledning både på Skoleporten og i Insight. I tillegg gjelder det mobbing og trivsel på skoleporten og arbeidsro, praktisk og variert opplæring i Insight. Når et mål baserer seg på bare ett spørsmål, kan en få noe større variasjon på målet og noe større usikkerhet.

I 2013 og i 2016 ble spørsmålene endret i forhold til tidligere undersøkelser. Revisjonsarbeidet bygget på erfaringer fra tidligere gjennomføringer og det nyeste av kunnskap om elevenes læringsmiljø. Høsten 2016 endret en spørsmålene om mobbing. En tok bort spørsmålene om krenkelser og innlemmet dem som eksempel på mobbing. Dermed forventet Utdanningsdirektoratet høyere tall for mobbing enn tidligere år. Definisjonen på mobbing er endret noe;

«Med mobbing mener vi gjentatte negative handlinger fra en eller flere sammen mot en elev som kan ha vanskelig for å forsvare seg. Mobbing kan være å kalle en annen stygge ting og erte, holde en annen utenfor, baksnakke eller slå, dytte eller holde fast.» (Utdanningsdirektoratets blogg om [elevundersøkelsen](#))

Endring av undersøkelsen medfører at en ikke kan sammenligne alle indekser med tidligere år. Motivasjon, faglig utfordring, mobbing på skolen og arbeidsro kan sammenlignes før og etter endringen i 2013. For mestring og trivsel kan en få 0,1 til 0,2 høyere skår fra 2013 pga endringen i selve undersøkelsen. For medvirkning kan en forvente en lavere skår fra samme tidspunkt.

Elevundersøkelsens pålitelighet

Elevundersøkelsen gir svar på hvordan elevene opplever sin hverdag. Elevene svarer ut fra sine forventninger til hvordan de ønsker at skoledagen skal være. To årskull svarer og en kan dermed ikke generalisere til at alle elever på barne- eller ungdomstrinnet opplever skolehverdagen slik som disse to kullene. Nasjonalt er det en tendens til at elevene blir gradvis mindre tilfredse og motiverte utover i grunnskolen. Det er obligatorisk å legge til rette for at elevene svarer på elevundersøkelsen på 7. og 10. trinn, men det er frivillig for elevene om de ønsker å svare. De aktuelle årskullene i Sola i 2016 består av henholdsvis 348 og 279 elever. Svarprosenten på 7.trinn er de siste årene 90 – 96 %. På 10. trinn er svarprosenten 86-94 %. Dette er en svært god svarprosent og en kan dermed regne med at svarene som er gitt er representative for resten av kullet.

Verdiene på de ulike indikatorene og indeksene varierer fra år til år og fra utvalg til utvalg. Noen av forskjellene kan skyldes tilfeldige variasjoner. Verktøyet Insight fargekoder målene på indikatorene og indeksene slik at de skal bli lettere å tolke. Som hovedregel er det signifikant, det vil si at en med 95 % sikkerhet skal kunne si at det er en reell forskjell mellom det som er fargelagt grønt og det som har fått fargen rød. Forskjellene på gult og oransje kan være tilfeldige. For en kommune på Solas størrelse, kan en regne at forskjeller på mer enn 0,2 er reelle.

Sosial Inkludering

For å kunne si noe om elevene opplever seg **inkludert sosialt**, har en valgt å benytte indeksene trivsel, trygt miljø, mobbing blant elever, digital mobbing, mobbing av voksne og støtte fra lærerne.

		15-16		16-17	
Sosial inkludering					
Elevundersøkelsen		7.trinn	10.trinn	7.trinn	10.trinn
		308	309	348	279
	Trivsel	4,43	4,08	4,45	4,29
	Trygt miljø	4,41	3,73	4,42	3,97
	mobbing blant elever			4,66	4,76
	digital mobbing			4,84	4,88
	mobbing av voksne			4,89	4,80
	støtte fra lærerne	4,56	3,88	4,47	4,09

Elevene på **7.trinn** i Sola trives på skolen. Det har de gjort alle årene med målinger. Indeksen støtte fra lærerne har vært stabilt grønn de fire årene denne er oppgitt. Indeksen for trygt skolemiljø har vært grønn de tre siste årene. Indeksen mobbing blant elever får dette skoleåret fargen oransje. Som forventet oppgir en større andel elever både i Sola og nasjonalt, at de blir mobbet i år når spørreundersøkelsen er endret. 6,4 % av elevene på 7.trinn i Sola oppgir at de blir mobbet, mot 5,5 % nasjonalt. Indeksen for digital mobbing og mobbing av voksne er gul i Sola. På skoleporten er det oppgitt nasjonalt snitt for mobbing, trygt miljø og støtte fra lærerne. Indikatoren for mobbing er lik i Sola og nasjonalt, mens for de to andre indeksene skårer 7.klassingene 0,1 over nasjonalt snitt. Forskjellen er liten og kan skyldes tilfeldigheter.

Elevene på **10.trinn** 16-17 oppgir også at de trives på skolen. Seks av de åtte siste årene har indeksen vært grønn. Indeksen støtte fra lærerne er den høyeste noen gang og grønn for første gang. Indeksen for trygt skolemiljø er gult dette året. Her ser vi en framgang de siste årene fra rødt nivå skoleåret 13-14. Både ny indeks for mobbing og tidligere mobbeindekser, får fargen gul. På 10.trinn i Sola ser vi ikke en forventet oppgang i andelen elever som blir mobbet av andre elever slik en gjør på 7.trinnet og nasjonalt på 7. og 10. trinn. Sola har 0,1 høyere skår enn nasjonalt snitt når det gjelder trivsel og støtte fra lærerne og 0,1 lavere på indikatoren for mobbing på skoleporten. Tilsynelatende bedre skår i Sola på alle tre, men siden forskjellene er små, kan en ikke si om de er reelle forskjeller.

7.trinn i Sola

Snitt	Sola kommune - 7. trinn (16-17)	Sola kommune - 7. trinn (15-16)	Sola kommune - 7. trinn (14-15)	Sola kommune - 7. trinn (13-14)	Sola kommune - 7. trinn (12-13)	Sola kommune - 7. trinn (11-12)	Sola kommune - 7. trinn (10-11)	Sola kommune - 7. trinn (09-10)
1. Motivasjon og mestring								
1.1 Motivasjon	3,94 →	3,94 →	3,97 →	4,03 →	3,90 →	3,87 →	4,01 →	3,90 →
1.2 Innsats	4,37 →	4,40 →	4,30 →	4,37 →	4,35 ↗	4,09 →	4,27 →	4,28 ↗
1.3 Mestring	4,13 →	4,12 →	4,15 →	4,10 →	3,92 →	3,94 →	4,04 →	4,05 ↗
1.4 Faglig utfordring	4,15 →	4,10 →	4,05 →	3,90 ↘	4,26 ↗	4,04 ↗	-	-
1.5 Relevant opplæring	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Arbeidsmiljø								
2.1 Trivsel	4,45 →	4,43 →	4,38 →	4,47 →	4,42 →	4,35 →	4,41 →	4,39 →
2.2 Trygt miljø	4,42 →	4,41 →	4,38 ↗	4,02 ↗	-	-	-	-
2.3 Mobbing på skolen (utgått)	-	4,86 →	4,66 →	4,73 →	4,60 →	4,64 →	4,71 →	4,70 →
2.4 Krenkelseser (utgått)	-	4,72 →	4,58 →	4,58 ↗	-	-	-	-
2.5 Mobbing blant elever	4,66 ↗	-	-	-	-	-	-	-
2.6 Digital mobbing	4,84 ↗	-	-	-	-	-	-	-
2.7 Mobbing fra voksne	4,89 ↗	-	-	-	-	-	-	-
3. Klasseledelse								
3.1 Støtte fra lærerne	4,47 →	4,56 →	4,51 →	4,41 ↗	-	-	-	-

10. trinn i Sola

Snitt	Sola kommune - 10. trinn (16-17)		Sola kommune - 10. trinn (15-16)		Sola kommune - 10. trinn (14-15)		Sola kommune - 10. trinn (13-14)		Sola kommune - 10. trinn (12-13)		Sola kommune - 10. trinn (11-12)		Sola kommune - 10. trinn (10-11)		Sola kommune - 10. trinn (09-10)	
1. Motivasjon og mestring																
1.1 Motivasjon	3,66	↗	3,40	→	3,41	→	3,50	→	3,31	→	3,30	→	3,49	→	3,54	↗
1.2 Innsats	4,06	↗	3,85	→	3,87	→	3,92	↔	-		3,66	→	3,66	→	3,86	→
1.3 Mestring	4,03	→	3,89	→	3,96	→	4,02	↗	3,76	→	3,70	↘	3,90	→	3,98	↔
1.4 Faglig utfordring	4,41	↗	4,15	→	4,09	→	4,05	↘	4,40	↗	4,01	→	4,12	→	4,07	→
1.5 Relevant opplæring	3,68	→	3,54	→	3,49	→	3,53	↔	-		-		-		-	
2. Arbeidsmiljø																
2.1 Trivsel	4,29	↗	4,08	→	4,12	→	4,21	→	4,18	→	4,00	↘	4,22	→	4,25	↗
2.2 Trygt miljø	3,97	↗	3,73	→	3,75	→	3,58	↔	-		-		-		-	
2.3 Mobbing på skolen (utgått)	-		4,74	→	4,79	→	4,73	→	4,72	→	4,59	→	4,66	→	4,72	→
2.4 Krenkelser (utgått)	-		4,67	→	4,65	→	4,55	↔	-		-		-		-	
2.5 Mobbing blant elever	4,76	↔	-		-		-		-		-		-		-	
2.6 Digital mobbing	4,88	↔	-		-		-		-		-		-		-	
2.7 Mobbing fra voksne	4,80	↔	-		-		-		-		-		-		-	
3. Klasseledelse																
3.1 Støtte fra lærerne	4,09	↗	3,88	→	3,83	→	3,87	↔	-		-		-		-	

Faglig inkludering

For å kunne si noe om en beveger seg i retning av å nå målet om **faglig inkludering**, har en benyttet indeksene mestring, motivasjon, felles regler og vurdering og indikatorene faglige utfordringer og arbeidsro.

Faglig inkludering		15-16		16-17	
		7.trinn	10.trinn	7.trinn	10.trinn
Elevundersøkelsen					
	Mestring	4,12	3,89	4,13	4,03
	Faglige utfordringer	4,10	4,15	4,15	4,41
	Motivasjon	3,94	3,40	3,94	3,66
	Klasseledelse felles regler	4,42	3,84	4,37	4,06
	Klasseledelse- arbeidsro	3,44	3,39	3,63	3,55
	Vurdering for læring skoleporten	4,05	3,07	4,03	3,36

Elevene på **7.trinn** i Sola opplever at de mestrer skolearbeidet. Denne indeksen har vært grønn de fire siste årene. Indikatoren for faglige utfordringer har hatt svakt stigende skår de fire siste årene og har vært gul de to siste årene. Dette året er andelen som svarer at de ikke får nok faglige utfordringer redusert til knapt 20 %. Indeksen for motivasjonen har vært relativt stabil og gul de tre siste årene. Indeksen for felles regler har vært stabilt grønn de fire årene dette er oppgitt. Når det gjelder indikatoren arbeidsro, varierer den mye fra år til år. Skoleåret 16-17 er den oransje på 7.trinn og med høyere verdi enn forrige skoleår da indeksen var rød. Om variasjonen skyldes tilfeldigheter, at elevene har ulike forventninger eller ulike erfaringer med arbeidsro, kan en ikke si ut fra denne undersøkelsen. Elevene på 7. trinn oppgir at de er fornøyd med vurderingen som blir gitt. Alle år dette er målt, har indeksen vært grønn.

Skoleporten oppgir indekser for mestring, felles regler, motivasjon og vurdering for læring og indikator for faglige utfordringer, Solas skår på mestring og felles regler ligger 0,1 over nasjonalt snitt. Skår for motivasjonen er den samme i Sola og nasjonalt, men indeksen for vurdering for læring er 0,2 høyere i Sola. Den siste forskjellen kan regnes som reell siden den er over 0,2.

Skoleåret 16-17 er indeksen for mestring grønn også på **10.trinn** slik den var for fire år siden. Selv om indeksen har vært både gul og grønn de fire siste årene, er forskjellene så små fra år til år at det kan skyldes tilfeldige variasjoner. Indikatoren for faglige utfordringer er nå grønn etter en svakt økende skår de siste fire årene. Dette året oppgir 13,5 % at de ikke får nok faglige utfordringer. Endringen de siste årene er så stor at den trolig er reell. Det samme er endringen i motivasjon og felles regler. For første gang er indeksen for motivasjon oransje. Indeksen for felles regler er for første gang grønn. Indikatoren for arbeidsro er oransje skoleåret 2016-2017. Også på 10.trinn har indikatoren for arbeidsro variert., men ikke så mye som på 7.trinn. Indikatorene har vært lavere og fått fargene oransje og rød de fire siste årene.

Solas skår på motivasjon, faglige utfordringer og felles regler er 0,2 høyere enn nasjonal skår og en reell forskjell. Indeksen mestring har samme skår som nasjonalt, mens vurdering for læring ligger 0,1 over nasjonal skår og kan skyldes tilfeldigheter.

Vurdering for læring og klasseledelse

Både i Sola og nasjonalt har det vært satset på god vurdering og god klasseledelse siden dette har vist seg å ha god effekt på elevens læringsresultat og opplevelse av et godt læringsmiljø. Sola kommune har hatt fokus på disse to områdene over flere år og det er utarbeidet kvalitetskriterier på disse to områdene i samarbeid med skolene.

De fire prinsippene for god undervisvurdering er innlemmet i forskrift til opplæringsloven. Elevene lærer mest når de forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem. Elever som får tilbakemelding som forteller dem om kvaliteten på arbeidet og får råd om hvordan de kan forbedre seg, har god framgang. Det samme gjelder elever som involveres i eget læringsarbeid blant annet ved å vurdere eget arbeid og utvikling.

Gode læringsmiljøer kjennetegnes av at lærerne har en positiv og støttende relasjon til hver enkelt elev. Lærerne har fokus på å etablere en god læringskultur og et trygt læringsfellesskap. Lærerne etablerer strukturer, regler og rutiner som fremmer læring, formidler tydelige forventinger og motiverer elevene til arbeidsinnsats.

Som en ser av tabellene nedenfor er elevene på 7.trinn i Sola fornøyd med klasseledelsen de møter, bortsett fra indeksen arbeidsro. Skåren for undervisvurdering er høyere i Sola enn nasjonalt både på 7. og 10. trinn. Elevene på 10.trinn har ikke over flere år, vært fornøyd med undervisvurderingen, arbeidsro eller elevdemokrati. Årets avgangskull er mer fornøyd enn tidligere år, men ikke med graden av egenvurdering de blir involvert i. Det er blitt utarbeidet en spørreundersøkelse til lærerne der de skal ta stilling i hvilken grad de underviser i tråd med kriteriene for god klasseledelse og god undervisvurdering. Denne gjennomføres årlig og gir skoleledelsen et bedre grunnlag til å følge opp dette arbeidet.

Klasseledelse og vurdering for læring 7.trinn

	16-17	15-16	14-15	13-14	12-13	11-12	10-11	09-10
3. Klasseledelse								
3.1 Støtte fra lærerne	4,47 →	4,56 →	4,51 →	4,41 ↔	-	-	-	-
3.2 Arbeidsro	3,63 →	3,44 ↘	3,77 ↗	3,28 ↘	3,56 ↗	3,13 ↘	3,49 →	3,42 ↔
3.3 Elevdemokrati og medvirkning	3,90 →	3,98 →	3,92 →	3,80 ↔	-	-	-	-
3.4 Felles regler	4,37 →	4,42 →	4,45 →	4,36 ↔	-	-	-	-

	16-17	15-16	14-15	13-14	
4. Vurdering					
4.1 Vurdering for læring	4,21 →	4,19 →	4,17 →	4,09 ↔	-
4.2 Egenvurdering	3,78 →	3,81 →	3,76 →	3,70 ↔	-
4.3 Vurdering for læring (Skoleporten)	4,03 →	4,05 →	4,02 →	3,94 ↔	-

Klasseledelse og vurdering for læring 10.trinn

16-17   15-16   14-15   13-14   12-13   11-12   10-11   09-10

3. Klasseledelse	16-17	15-16	14-15	13-14	12-13	11-12	10-11	09-10
3.1 Støtte fra lærerne	4,09 ↗	3,88 →	3,83 →	3,87 ↗	-	-	-	-
3.2 Arbeidsro	3,55 →	3,39 →	3,51 ↗	3,15 →	3,09 →	3,18 →	3,26 →	3,30 ↗
3.3 Elevdemokrati og medvirkning	3,44 ↗	3,16 →	3,03 →	3,05 ↗	-	3,10 ↘	3,43 ↗	2,79 →
3.4 Felles regler	4,06 ↗	3,84 →	3,84 →	3,86 ↗	-	-	-	-

16-17   15-16   14-15   13-14

4. Vurdering	16-17	15-16	14-15	13-14
4.1 Vurdering for læring	3,69 ↗	3,46 →	3,36 →	3,54 ↗
4.2 Egenvurdering	2,81 ↗	2,43 →	2,32 ↘	2,64 ↗
4.3 Vurdering for læring (Skoleporten)	3,36 ↗	3,07 →	2,97 ↘	3,21 ↗

Kulturell inkludering

For å vurdere om elevene opplever at egen identitet og **kultur** er en viktig del av skolen, har en i denne tilstandsrapporten benyttet indeksene elevdemokrati og medvirkning og indeksen for relevant opplæring og indikatorene for variert og praktisk opplæring på 10.trinn. Elevene på barneskolen får bare spørsmål om elevdemokrati og medvirkning.

Kulturell inkludering	15-16		16-17	
	7.trinn	10.trinn	7.trinn	10.trinn
Elevundersøkelsen				
Relevant opplæring		3,54		3,68
variert opplæring		3,54		3,80
praktisk opplæring		2,72		3,06
elevdemokrati og medvirkning	3,98	3,16	3,90	3,44

På 7.trinnet er skåren for elevdemokrati og medvirkning grønn alle de fire årene den er oppgitt. Solas skår for elevdemokrati og medvirkning ligger 0,2 over nasjonal skår på 7.trinn. Dermed kan en regne med at forskjellen er reell.

På 10.trinn er målene på relevant og variert opplæring og elevdemokrati og medvirkning for første gang gul skoleåret 16-17. Verdier og fargelegging indikerer at årets 10.klassinger er

mer fornøyd med dette enn tidligere kull. Endringen på indeksen relevant opplæring er innenfor feilmarginene og kan dermed skyldes tilfeldig variasjon. Indikatoren for praktisk opplæring er fremdeles rød selv om avgangselevene 2016-2017 svar viser en bedring i forhold til tidligere år. Kravene for å oppnå de ulike fargekodene på denne indeksen er i år satt høyere enn tidligere år. Nasjonale tall for elevdemokrati og medvirkning ligger 0,1 under Solas skår på 10.trinn. Forskjellene er likevel liten og kan skyldes tilfeldig variasjon.

Den nasjonale satsingen på ungdomstrinnet har hatt som mål at elevene skal oppleve undervisningen variert, praktisk, utfordrende og motiverende. Fra høsten 2013 var alle de tre skolene i Sola med ungdomstrinn, med i første fase av satsingen. Fokusområde her var klasseledelse, lesing og skriving i alle fag. Arbeidet med klasseledelse og undervisvurdering videreføres på den enkelte skole som del av inkluderende læringsmiljø.

På 10.trinn 16-17 15-16 14-15 13-14 12-13 11-12 10-11 09-10

	16-17	15-16	14-15	13-14	12-13	11-12	10-11	09-10
1.5 Relevant opplæring	3,68 →	3,54 →	3,49 →	3,53 →	-	-	-	-
3.6 Praktisk opplæring	3,06 ↗	2,72 ↗	2,44 ↘	2,71 ↘	-	-	-	-
3.7 Variert opplæring	3,80 ↗	3,54 →	3,41 ↗	3,21 ↘	-	-	-	-
3.3 Elevdemokrati og medvirkning	3,44 ↗	3,16 →	3,03 →	3,05 ↘	-	3,10 ↘	3,43 ↗	2,79 →

Mer informasjon om Solas resultat og nasjonale tall, finnes på [skoleporten](#).

Oppsummering

Alle elever skal oppleve seg inkludert både sosialt og faglig. De skal også kjenne at de hører til i klassefelleskapet og at deres meninger og kultur er viktig for skolen. Elevene på 7.trinn i Sola trives, opplever støtte fra lærerne og at skolemiljøet er trygt. Likevel oppgir 6,4 % at de blir mobbet av andre elever flere ganger i måneden. Elevene opplever mestring, møter felles regler og er fornøyd med undervisvurderingen de får. Men ikke alle er motiverte for skolearbeidet. Til tross for en markert bedring i forhold til tidligere år, opplever fremdeles knapt 20 % at de ikke får nok faglige utfordringer i alle fag. Elevene på 7.trinn er ikke fornøyd med arbeidsroen de opplever, men de er tilfreds med elevdemokrati og medvirkning. Solas elever er tilsynelatende mer fornøyd med læringsmiljøet enn nasjonalt. For indeksen vurdering for læring og elevdemokrati er den 0,2 over nasjonal skår og en reell forskjell. Skåren for motivasjonen er lik i Sola og nasjonalt. Ut fra 7.klassingenes svar i Sola bør det jobbes videre med mobbing, både av medelever og voksne på skolen, motivasjon, faglige utfordringer i alle fag og arbeidsro.

Elevene på 10.trinn trives og er mer fornøyd enn tidligere kull med flere sider av læringsmiljøet. De opplever støtte fra lærerne og at miljøet er trygt. 4,3 % av elevene oppgir at de blir mobbet av medelever flere ganger i måneden. Flere opplever at de får nok faglige utfordringer, opplever mestring og møter felles regler hos de voksne. På disse temaene skårer en grønt. Dette kullet er mer motivert og opplever bedre arbeidsro enn tidligere kull. På alle variablene bortsett fra grad av mestring, er 10. klassingene i Sola mer fornøyd enn 10.klassingene nasjonalt. Ut fra 10.klassingenes svar i Sola må det jobbes videre med mobbing, undervisvurdering, å gjøre opplæringen mer praktisk, variert og relevant for elevene, medvirkning, motivasjon og arbeidsro.

5.Læringsresultater

For å kunne vurdere om elevene beveger seg i retning av målet, må en vite hva som er **grunnleggende ferdigheter**. Kunnskapsløftet definerer dette som **lesing, regning, uttrykke seg muntlig og skriftlig og digitale ferdigheter**. Disse ferdighetene er grunnleggende og nødvendige redskaper for læring i alle fag på alle trinn. I tillegg må en vite noe om **på hvilket nivå en må mestre disse** ferdighetene for å være i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv.

Elevenes grunnleggende ferdigheter måles ved hjelp av nasjonale prøver i lesing og regning og for faget engelsk. Det er ikke lagt opp til nasjonale målinger av ferdighetene å uttrykke seg muntlig og skriftlig eller i digitale ferdigheter.

Det er utarbeidet en frivillig nasjonal kartleggingsprøve i digitale ferdigheter som grunnleggende ferdighet i alle fag for 4.trinn. Kartleggingsprøver blir utarbeidet for å kunne identifisere de 20 % svakeste elevene slik at skolene skal kunne følge dem opp i det videre læringsarbeidet. Resultatene på denne kartleggingsprøven varierer mye fra år til år.

Skoleår	Andel elever som deltok på prøven	Andel under kritisk grense
16-17	90 %	31,5 %
15-16	95 %	19,2 %
14-15	7 av 9 skoler	36 %

I løpet av februar 2017 fikk alle skolene installert trådløst nettverk. Utvalg for oppvekst og kultur vedtok i juni 2017 IKT-strategi for Solaskolen som innføres fra august 2017. Strategien innebærer at også elever på mellomtrinnet får egen Chromebook. Dessuten erstattes Smartboards i klasserom med interaktive tavler. På 1.- 4. trinn blir det klassesett av Chrome books. Men ny IKT-strategi medfører også økt behov for kompetanseheving av ansatte. Forhåpentligvis vil en med disse tiltakene i framtiden, se mindre variasjon på kartleggingsprøven i digitale ferdigheter.

Eksamenskarakterer henger i stor grad sammen med elevenes tidligere resultater på nasjonale prøver. Dette viser et visst samsvar mellom hvilke kunnskaper og ferdigheter nasjonale prøver og eksamen måler. (SSB 2013b i Utdanningsspeilet 2013:49) Dermed velger rådmannen å legge fram gjennomsnitt og andel elever på ulike mestringsnivå på de nasjonale prøvene og gjennomsnittlig grunnskolepoeng når en skal si noe om elevenes læring.

Nasjonale prøver

De nasjonale prøvene i lesing og regning gjennomføres mellom september og november på 5. 8. og 9. trinn, og i engelsk på 5. og 8. trinn. Prøvene måler i hvilken grad elevenes ferdigheter er i samsvar med målene for de grunnleggende ferdighetene som er integrert i kompetansemålene i de ulike fagene i Kunnskapsløftet.

De nasjonale prøvene i **lesing** måler elevenes evne til å finne informasjon, forstå og tolke og å reflektere over og vurdere tekstens form og innhold.

Prøvene i **regning** tester tre områder; tall, måling og statistikk. Det måles om elevene kan løse en gitt utfordring, om de kan løse problemet ved hjelp av regneoperasjoner, om de kan vurdere om svarene er rimelige og om de har effektive strategier for enkel tallregning.

Den nasjonale prøven i **engelsk** tar utgangspunkt i kompetansemålene for faget. **På femte trinn** måles elevenes evne til å finne informasjon, forstå hovedinnholdet i enkle tekster, forstå vanlig ord og uttrykk knyttet til dagligliv og fritid, forstå betydningen av ord og uttrykk ut fra sammenhengen de er brukt i og bruke vanlige grammatiske strukturer, småord og enkle setningsmønstre.

På åttende trinn er oppgavene knyttet til å finne informasjon, forstå og reflektere over innholdet i tekster av ulik lengde og forskjellige sjangre, beherske et ordforråd som dekker dagligdagse situasjoner, forstå betydningen av ord og uttrykk ut fra sammenhengen de er brukt i og forstå bruken av grunnleggende regler og mønstre for grammatikk og setningstyper.

Prøvenes pålitelighet

Prøvene har fram til skoleåret 2014-2015 variert fra år til år og resultatene kan dermed ikke sammenlignes direkte mellom år. Fra 2014 ble prøvene i engelsk og regning elektroniske. For å kunne måle utvikling over tid, løser et representativt utvalg av elevene såkalte ankeroppgaver. Ankeroppgaver blir gjentatt hvert år. Fra 2015-2016 ble prøvene i **engelsk og regning** lenket sammen med fjorårets prøver ved hjelp av disse ankeroppgavene. Fra dette året kan resultatene i regning og engelsk dermed sammenlignes fra år til år. Elevenes resultater er regnet om slik at samme ferdighet gis samme verdi, uavhengig av om elevene tok prøven det ene eller det andre året.

Høsten 2016 ble også den nasjonale prøven i **lesing** elektronisk. Fra 2017 kan en da sammenligne også de nasjonale prøvene i lesing fra år til år. For engelsk og regning kan en dermed gå ut fra at en nedgang i andel elever på nivå 1, betyr en reell endring. I lesing kan dette først skje fra høsten 2017.

Elever som ikke gjennomfører prøvene

Elever som etter opplæringsloven har rett på spesialundervisning eller særskilt språk-opplæring, kan etter en individuell vurdering, få fritak fra de nasjonale prøvene dersom de ikke vil ha utbytte av å gjennomføre prøvene. Siden Sola har en lavere andel elever med vedtak om spesialundervisning og særskilt språkopplæring enn landsgjennomsnittet, bør det være en forholdsvis lavere andel av elevene i Sola som får fritak fra nasjonale prøver enn nasjonalt. For at elever ikke skal kunne identifiseres, publiseres ikke tall for deltatt/fritatt dersom disse baseres på lavt antall elever. Reglene for dette finnes på nettstedet; Skoleporten. Se litteraturliste.

Sola kommune har hatt en lavere andel elever som er fritatt eller som ikke har deltatt på prøvene enn nasjonalt de siste seks årene, med unntak av to prøver i 2015-2016. (engelsk på 5.trinn og i lesing på 8.trinn) Andelen som gjennomfører prøvene ligger fra 96-97 % på 5.trinn til 94-95 % på ungdomstrinnet.

Presentasjon av resultatene

Analyseverktøyet Insight presenterer kommunens resultater i forhold til fire farger, grønt, gult, oransje og rødt. Fargebruken er en forenkling og et verktøy for å lettere kunne se sammenhenger. Forskjellen mellom resultater som får fargen grønn og rød er signifikante, dvs. det er 95 % sikkert at forskjellen ikke skyldes tilfeldig variasjon. Forskjellen mellom gul og grønn kan skyldes tilfeldigheter.

I Norge er det mindre forskjeller i læringsresultatene etter foreldrenes utdanning enn det er i andre land det er naturlig å sammenligne seg med. Likevel viser samtlige resultatmålinger at foreldrenes utdanning er den faktoren som i størst grad påvirker elevenes læringsresultater. Fra knapt ti til ca. tjue prosent av prestasjonsutviklingen i resultatene fra 5. til 8.trinn kan forklares av skoletilhørighet. (Utdanningspeilet 2013:46 til 48)

For å få et mål på foresattes utdanningsbakgrunn, benytter verktøyet Insight andel foresatte med høyskoleutdanning minus andel foresatte med grunnskoleutdanning som høyeste utdannings-nivå. Data bygger på utdanningen til foresatte med elever på skolene i kommunen. Utdanningsnivået til foresatte med barn i grunnskolen i Sola, gis de tre siste skoleårene fargen grønn. Skoleåret 2016-2017 er verdien 26,4. Det vil si at det er 26,4 % flere foresatte med høyere utdanning enn foresatte med grunnskoleutdanning som høyeste utdanning i foreldregruppen i kommunen. Det finnes ikke tilgjengelige tall nasjonalt. Dersom det i kommunen er 17 – 23.99 % flere foresatte med høyskoleutdanning enn med grunnskole-utdanning, blir resultatet fargelagt gul slik det var i Sola i perioden 2012-2014.

Siden nasjonal og internasjonal forskning tyder på at det er høy grad av samsvar mellom foresattes utdanningsnivå og elevenes resultater, skulle en kunne forvente at det samlede resultatet for nasjonale prøver og grunnskolepoeng i Sola over tid blir fargelagt grønt.

Som vi ser av tabellene nedenfor er resultatene i Sola på nasjonale prøver de tre siste skoleårene noe lavere enn det en kunne forvente ut fra foresattes utdanningsnivå. Nasjonale prøver på 5.trinn har fått fargen oransje skoleåret 2015-2016 både i Sola og nasjonalt da gjennomsnittsskåren lå mellom 47,5 og 50 poeng. Pilene i tabellene nedenfor indikerer at det er en bedring i resultater på 5.trinn i forhold til i fjor og en nedgang på 8.trinn når en ser alle de nasjonale prøvene samlet.

Når det gjelder grunnskolepoeng er det samsvar mellom fargelegging for foresattes utdanningsnivå og grunnskolepoeng de to siste årene. Sola har aldri tidligere hatt så høy skår på grunnskolepoeng som i år, med 43,28. Nasjonalt er tilsvarende tall 41,4.

Sola kommunes snitt for nasjonale prøver og grunnskolepoeng

Indikatorer	Snitt Sola kommune (16-17)	Snitt Sola kommune (15-16)	Snitt Sola kommune (14-15)	Snitt Sola kommune (13-14)	Snitt Sola kommune (12-13)	Snitt Sola kommune (11-12)	Snitt Sola kommune (10-11)	Snitt Sola kommune (09-10)
Foreldrenes utdanningsnivå	26,41 →	25,16 →	24,17 →	22,62 →	21,36 →	-	-	-
Nasjonale prøver, 5. trinn VOKAL	51,2 ↗	50,0 ↘	51,5 →	-	-	-	-	-
Nasjonale prøver, 8. trinn VOKAL	50,2 ↘	51,1 ↗	50,5 →	-	-	-	-	-
Nasjonale prøver, 9. trinn VOKAL	54,4 →	54,6 ↗	53,7 →	-	-	-	-	-
Grunnskolepoengsum	43,28 ↗	42,49 ↗	41,82 ↘	42,84 ↗	41,7 ↗	40,85 ↘	42,4 ↗	41,53 ↗
Avvik standpunkt- og eksamenskarakterer	-0,14 →	-0,21 →	-0,08 →	-0,27 →	-0,17 →	-0,15 →	-0,22 →	-0,09 →

Selv om hovedinntrykket fra de nasjonale prøvene også på 5. trinn er at elevene skårer noe lavere enn forventet ut fra foresattes utdanningsnivå, er snittet i Sola over nasjonalt snitt alle år i engelsk, to av årene i regning og ett år i lesing. Noen av disse forskjellene er så store at vi med 95 % sikkerhet kan si at det ikke skyldes tilfeldige variasjoner. Dette gjelder resultatene i **engelsk 16-17 og 14-15 og regning 14-15**. Endringen i resultat fra år til år i Sola, er innenfor feilmarginer og kan skyldes tilfeldige variasjoner.

Ferdigheter i lesing 5.trinn fordelt på de tre mestringsnivåene

På femte trinn presenteres elevenes resultater på nasjonale prøver på tre mestringsnivå der nivå en er lavest.

Solas resultater i lesing fordelt på mestringsnivå.

- Lesing

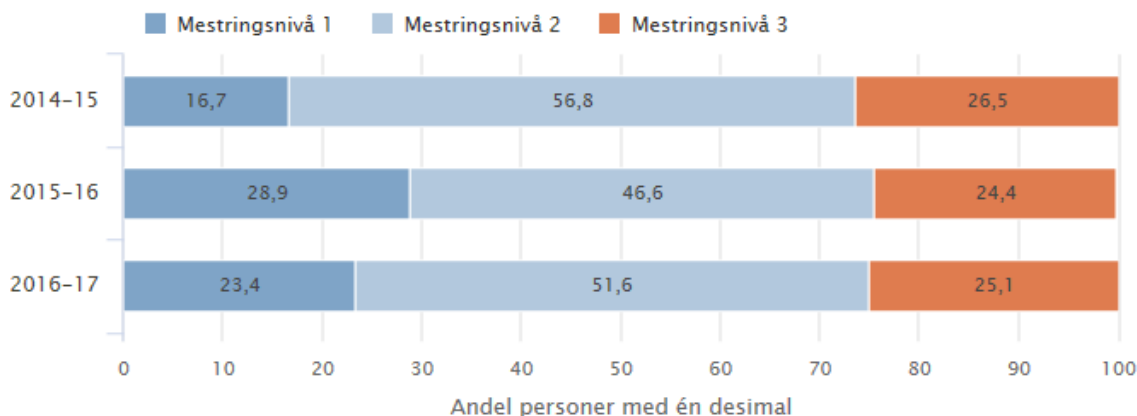
Tilbake

Last ned data

Lagre som bilde

Hjelp til tolkning

Indikatorveiledning

Sola kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Lesing, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

I lesing er gjennomsnittet i Sola som nasjonalt; 50. I lesing kan en ikke sammenligne prøvene direkte før høsten 2017. Resultatene kan tyde på at det er en lavere andel elever på det laveste mestringsnivået høsten 2016 enn året før. Sammenlignet med nasjonalt nivå har Sola en lavere andel på mestringsnivå 1 og en høyere andel på mestringsnivå 3 dette året. Høsten 2016 er det 77 % av kullet som leser på nivå to og tre.

Nasjonale resultater i lesing fordelt på mestringsnivå.

- Lesing

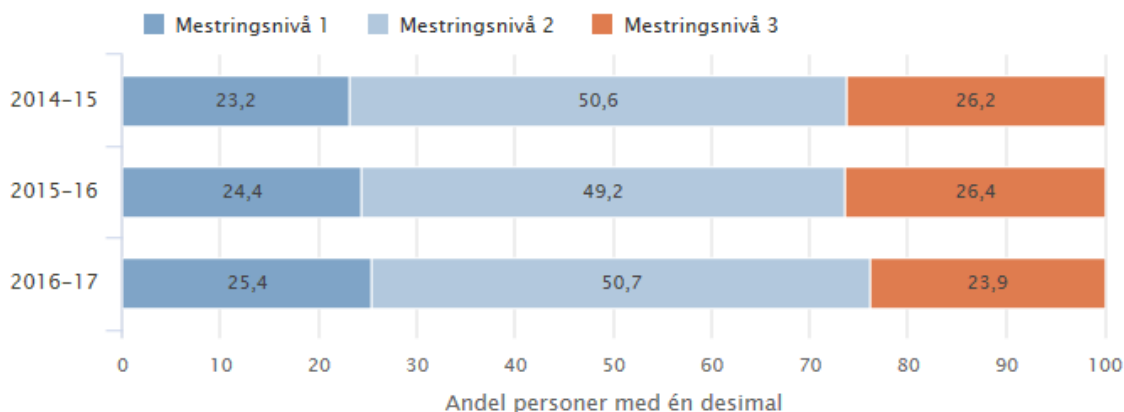
Tilbake

Last ned data

Lagre som bilde

Hjelp til tolkning

Indikatorveiledning

Nasjonalt, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Lesing, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

Andelen elever på laveste mestringsnivå i lesing varierer mye fra år til år, fra 17 % til 29 % de siste seks årene. Andelen på høyeste mestringsnivå er mer stabil, med variasjon fra 22 til

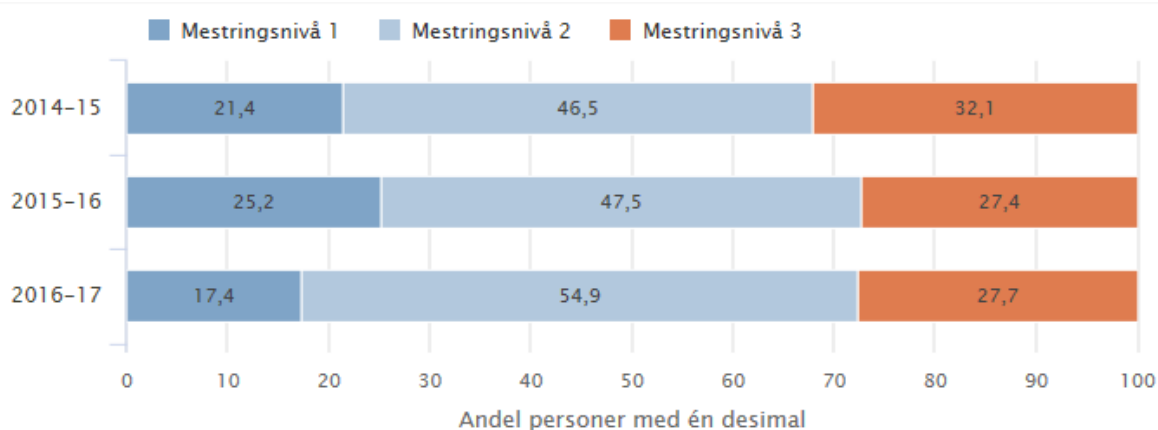
27 % de siste seks årene. Variasjonen i resultatene kan tyde på at det må jobbes mer systematisk med de grunnleggende ferdighetene i lesing i alle fag på 1. - 4. trinn. Som del av fokusområdet inkluderende læringsmiljø, vil en gjennomgå skolenes rutiner for systematisk oppfølging av elevers fremgang. Her vil en ha fokus både på elever som får lav skår og de som trenger større faglige utfordringer på sitt nivå.

Seks skoler i Sola deltar i Lesesenterets forskningsprosjekt på effekten av å ha to lærere i norskfaget på 1. - 4. trinn. Noen av disse skolene benytter Lese- og Skrivesenternes materiell: Språkløypa. Dette er gratis kompetanseutviklingspakker med fokus på minoritetsspråklige elever, høyt presterende elever, gutter og elever med språkvansker eller lese - og skrivevansker.

Ferdigheter i regning på 5. trinn fordelt på de tre mestringsnivåene

De nasjonale prøvene i regning ble elektroniske med ankeroppgaver høsten 2014 og kan etter dette sammenlignes fra år til år. I regning er det også høsten 2016, en høyere andel elever på høyeste mestringsnivå enn på laveste mestringsnivå. I tillegg er det en betydelig reduksjon i andelen elever på laveste mestringsnivå i forhold til tidligere skoleår. Knappt 83 % av elevene skårer dette året på mestringsnivå to og tre i regning.

Solas resultater i regning fordelt på mestringsnivå.

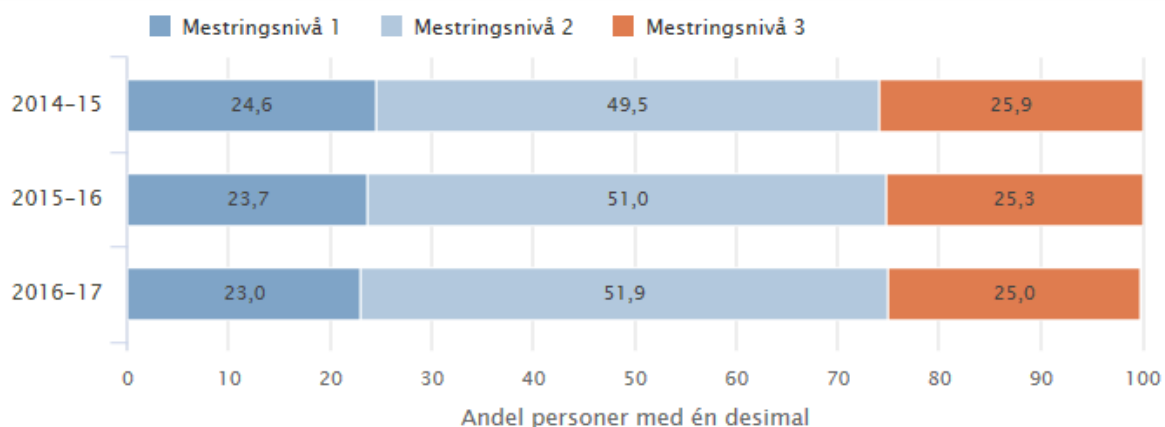

Sola kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

De siste seks årene har andelen elever på laveste mestringsnivå i regning variert fra 17,4 til 29 %. Årets andel av elever på laveste mestringsnivå, er den laveste som er målt. Andelen elever på høyeste mestringsnivå er noenlunde som i fjor. Andelen på dette nivået varierer fra 23 til 33 % i samme periode.

Fremdeles er Solas andel av elever på høyeste mestringsnivå høyere enn det nasjonale snittet. Dette året er Solas andel på laveste mestringsnivå igjen under nasjonalt nivå.

Nasjonale resultater i regning fordelt på mestringsnivå.

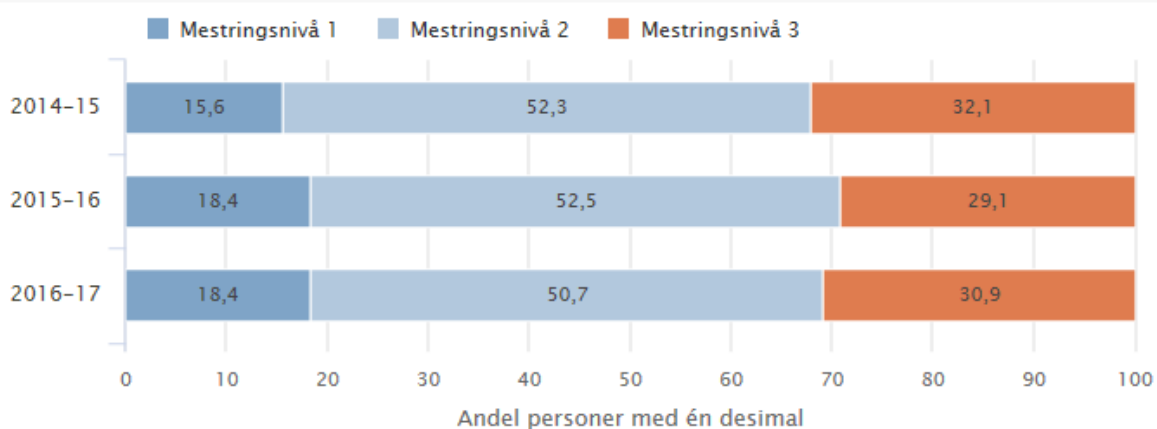

Nasjonalt, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Regning, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

Ferdigheter i faget engelsk på 5. trinn fordelt på de tre mestringsnivåene

De nasjonale prøvene i engelsk ble elektroniske med ankeroppgaver høsten 2014 og kan sammenlignes fra år til år.

Solas resultater i engelsk fordelt på mestringsnivå.

Sola kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Engelsk, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

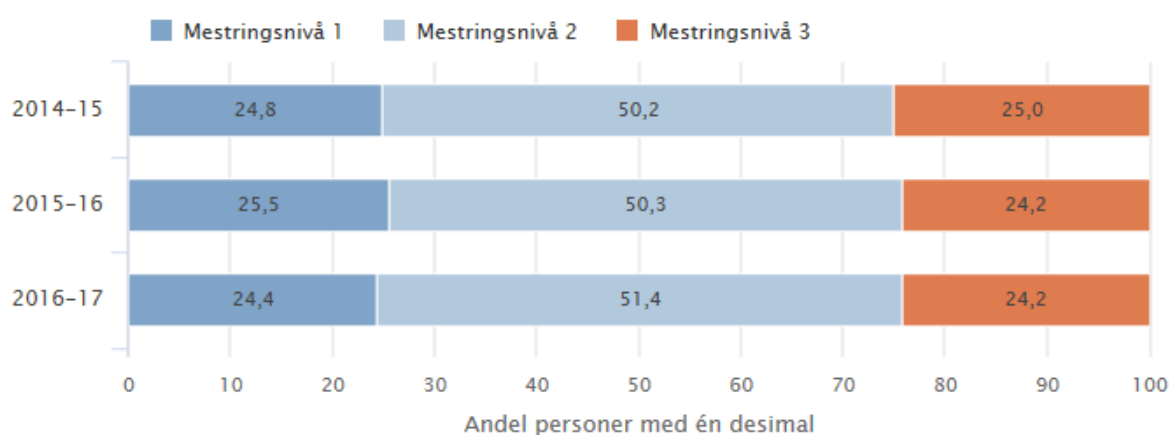
Høsten 2016 er resultatene fra nasjonale prøver i engelsk i Sola, bedre enn nasjonalt, både med en lavere andel elever på laveste mestringsnivå og en høyere andel elever på høyeste mestringsnivå.

Som i regning er det også i engelsk, en lavere andel elever på det laveste mestringsnivået enn på det høyeste mestringsnivået. Samtidig er andelen elever på laveste mestringsnivå det

samme som i fjor. Knappt 82 % av elevene skårer dette året på mestringsnivå to og tre i engelsk.

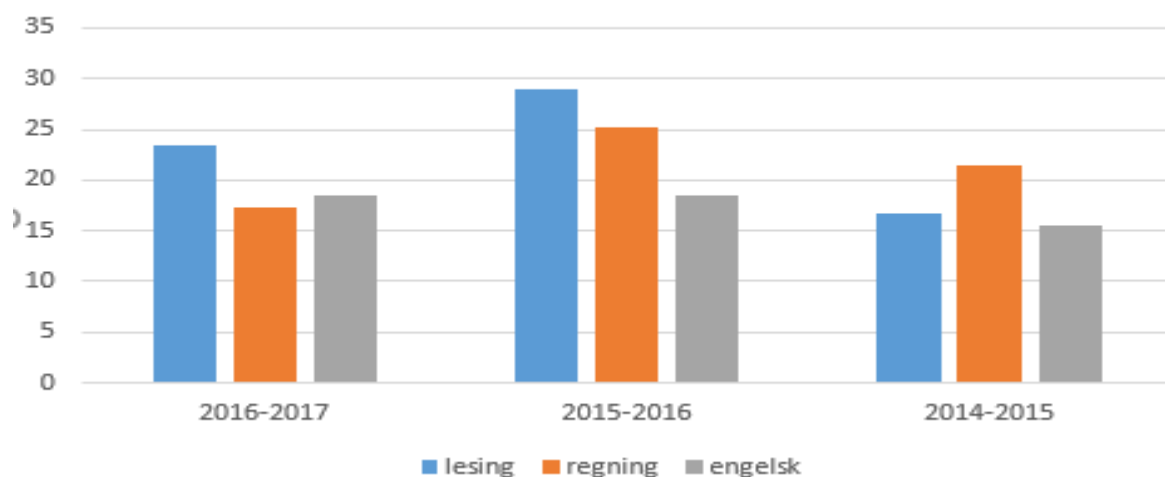
Andelen elever på laveste mestringsnivå har variert mellom 15 og 22 % de siste fem årene. Andelen på høyeste mestringsnivå har variert mellom 29 og 34 %. Variasjonen mellom andel elever på laveste og høyeste mestringsnivå de siste årene, er mindre i faget engelsk enn i de grunnleggende ferdighetene i regning og lesing i alle fag.

Nasjonale resultater i engelsk fordelt på mestringsnivå.

Nasjonalt, Grunnskole, Nasjonale prøver 5. trinn, Engelsk, Alle eierformer, Trinn 5, Begge kjønn

Andel elever på laveste mestringsnivå

Det er store forskjeller på hvor stor andel av ett kull som skårer på laveste mestringsnivå på de ulike prøvene samme år. Dette kan tyde på at det er stort potensial for å redusere denne andelen. Lavest andel elever på lavest mestringsnivå finner vi i faget engelsk. I de grunnleggende ferdigheter i lesing og regning som skal undervises i alle fag, ser vi en høyere andel

av elever på laveste mestringsnivå. Men også andelen på laveste nivå i lesing, var høsten 2014 nesten like lav som i faget engelsk.

Kullene er ulike men variasjonen i resultatene kan tyde på at det må jobbes mer systematisk med alle elevers faglige fremgang, særlig i grunnleggende ferdighet i lesing i alle fag.

Oppsummering nasjonale prøver på 5.trinn

Selv om hovedinntrykket fra de nasjonale prøvene på 5. trinn er at elevene skårer noe lavere enn forventet ut fra foresattes utdanningsnivå, er det fremgang på alle prøvene fra i fjor til i år. Snittet i Sola er over nasjonalt snitt alle år i engelsk, to av årene i regning og ett år i lesing. Noen av disse forskjellene er så store at det ikke kan skyldes tilfeldigheter. Dette gjelder resultatene i engelsk 16-17 og 14-15 og regning 14-15. Endringen i resultat fra år til år i Sola, er innenfor feilmarginer og kan skyldes tilfeldige variasjoner. Høsten 2016 var andelen elever på laveste mestringsnivå i regning det laveste som er målt de siste seks årene. I regning og engelsk mestrer 82 til 83 % av elevene på mestringsnivå 2-3 dette året.

Når en sammenligner andel elever på lavest mestringsnivå, ser en store variasjoner både i ett kulls andel på de ulike prøvene og fra år til år. Størst variasjon er det i lesing og minst i faget engelsk. Dette kan tyde på at det er potensial for å bedre undervisningen i de grunnleggende ferdighetene i alle fag slik at flere elever mestrer de grunnleggende ferdighetene.

Ferdigheter i lesing på 8. og 9.trinn fordelt på de fem mestringsnivåene

På ungdomstrinnet presenteres resultatene på fem nivå der en er lavest.

8.trinn

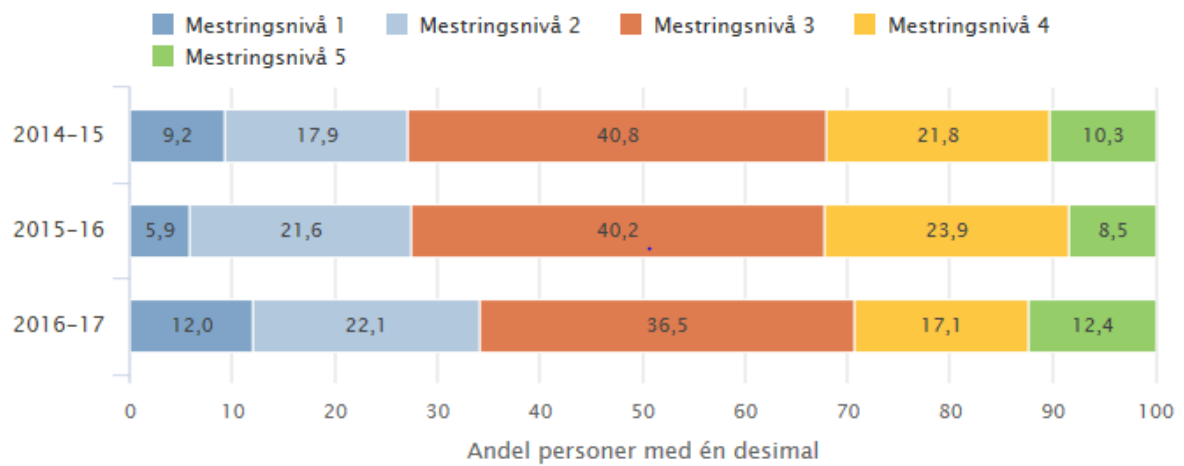
Høsten 2016 ble de nasjonale prøvene i lesing elektroniske med ankeroppgaver slik at prøvene først kan sammenlignes på tvers av år fra høsten 2017.

Som på 5.trinn er det nasjonale snittet på de nasjonale prøvene på 8.trinn satt til 50. Snittet i lesing i Sola har vært identisk med det nasjonale snittet de to forrige skoleårene, men ikke høsten 2016. Da var Solas snitt 49 og under nasjonalt snitt. Forskjellen er innenfor feilmarginene.

Som en ser av tabellen for lesing nedenfor, har det tidligere år vært en større andel elever på det høyeste enn på det laveste mestringsnivået, men høsten 2016 er andelen noenlunde lik. Ved å summere andel elever på de tre øverste mestringsnivåene på de ulike nasjonale prøvene, kan en få et bilde på hvor stor andel av elevene som mestrer grunnleggende ferdigheter i lesing. Andelen her varierer fra 66-79 % på tvers av de ulike prøvene de siste fem

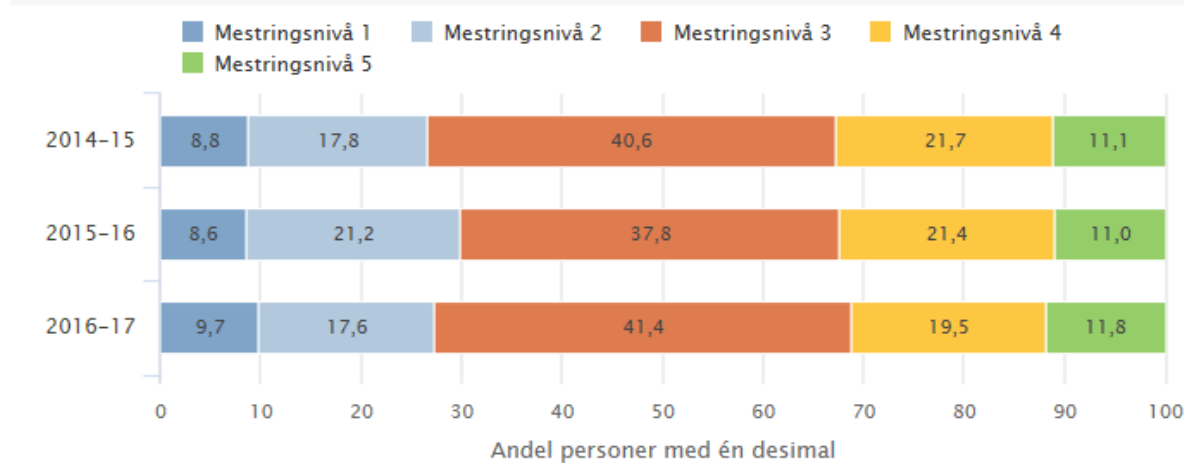
årene, med lavest skår høsten 2016. Variasjonen mellom de ulike kullenes skår i lesing høsten 8.trinn, er nå like stor som på 5.trinn. Sammen med en lav andel elever på nivå 3-5, tyder det på at det på mellomtrinnet, må jobbes mer systematisk med den grunnleggende ferdigheten i lesing i alle fag.

Solas resultater i lesing fordelt på mestringsnivå

Sola kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

Nasjonale resultater i lesing fordelt på mestringsnivå

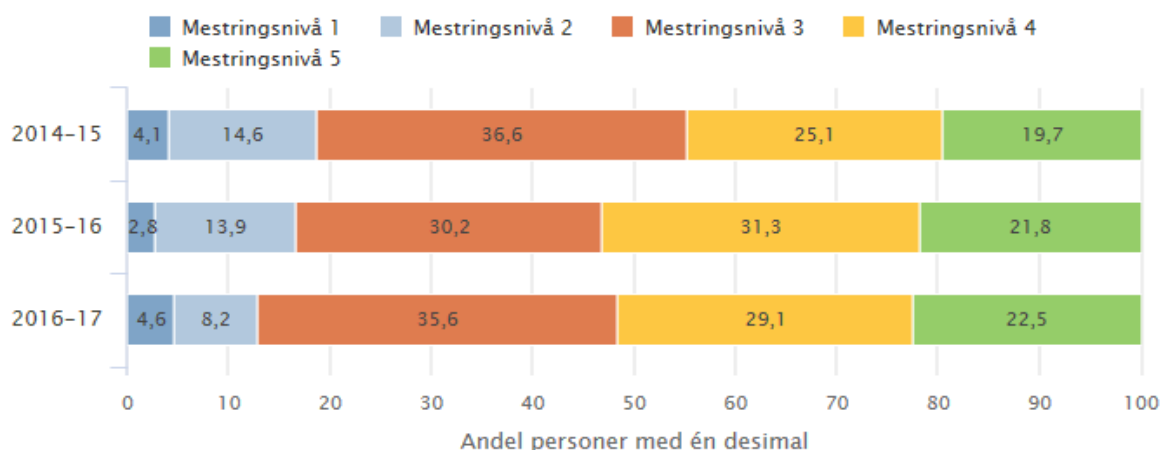
Nasjonalt, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

9.trinn

De nasjonale prøvene i lesing og regning for 8. og 9. trinn er identiske. Siden elevene er eldre og har gått ett år lenger på skolen, forventes et høyere gjennomsnitt på prøvene på 9. trinn. Dermed er det nasjonale snittet for lesing satt til 54 i 2016 og 2014 og 53 i 2015.

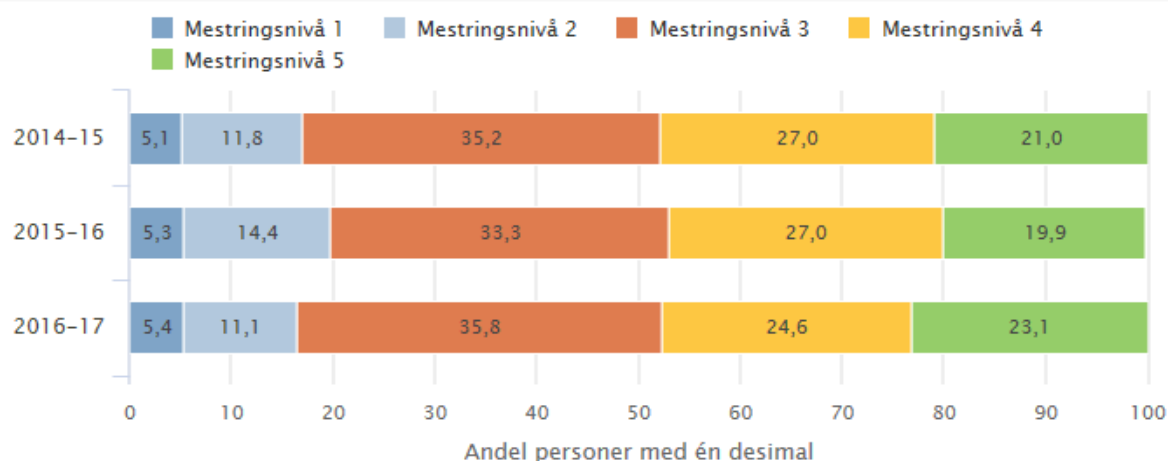
Solas resultater i lesing på 9. trinn fordelt på mestringsnivå

Sola kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 9, Begge kjønn

I Sola var snittet i lesing, over nasjonalt snitt de to siste årene og under nasjonalt snitt for tre år siden. Gjennomsnittet i Sola var 55 høsten 2016 og 54 i 2015. Denne forskjellen mellom Solas snitt og nasjonalt snitt er alle år innenfor feilmarginene og kan skyldes tilfeldig variasjon. Selv om gjennomsnittet i Sola har steget med ett poeng hvert år de siste to årene, er forskjellene også mellom 2014 og 2016 innenfor feilmarginene.

Nasjonale tall lesing 9.trinn fordelt på mestringsnivå.

Nasjonalt, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 9, Begge kjønn

De tre siste årene har det i Sola vært en høyere andel elever på det høyeste mestringsnivået enn på de to laveste nivåene. Andelen elever som mestrer på nivå 3-5, er 9-15 % høyere på 9.trinn enn på 8. trinn. Høsten 2016 skårer 87,2 % av elevene på de tre øverste mestringsnivåene. Dette er den høyeste andelen som er målt på de sju årene det har vært prøver i lesing på 9.trinn. Variasjonen mellom kullenes andel på nivå 3-5, varierer med 6 % og variasjonene er dermed mindre enn på 8.trinn. De to siste årene ser vi en økning i andel elever som mestrer på nivå 3-5 med 10-15 % fra 8. til 9. trinn. Selv om endringene ennå er små og innenfor feilmarginene, kan dette tyde på at det arbeides godt med lesing som grunnleggende ferdigheten i alle fag på ungdomstrinnet.

Alle skolene med ungdomstrinn, hadde lesing som ett av to områder for kompetanseutvikling da de deltok i den nasjonale satsingen Ungdomstrinn i utvikling skoleåret 2013-2014. Det kan være en av årsakene til en bedring i resultatene.

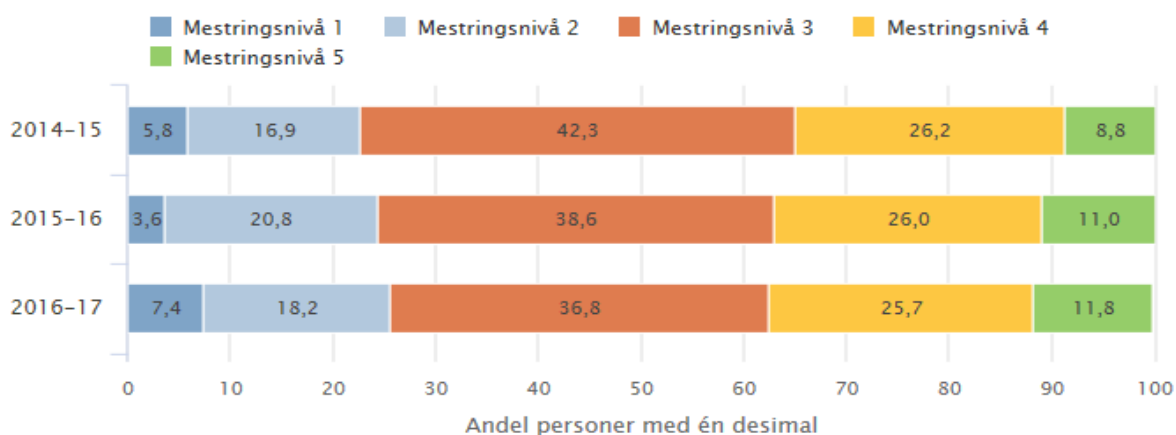
Regning 8. trinn

Ferdigheter i regning på 8.trinn fordelt på de fem mestringsnivåene

Som på 5.trinn er det nasjonale snittet på de nasjonale prøvene på 8.trinn satt til 50. I regning har Solas snitt de tre siste årene vært 51. Forskjellen mellom Solas og nasjonalt snitt, er innenfor feilmarginene og kan skyldes tilfeldig variasjon.

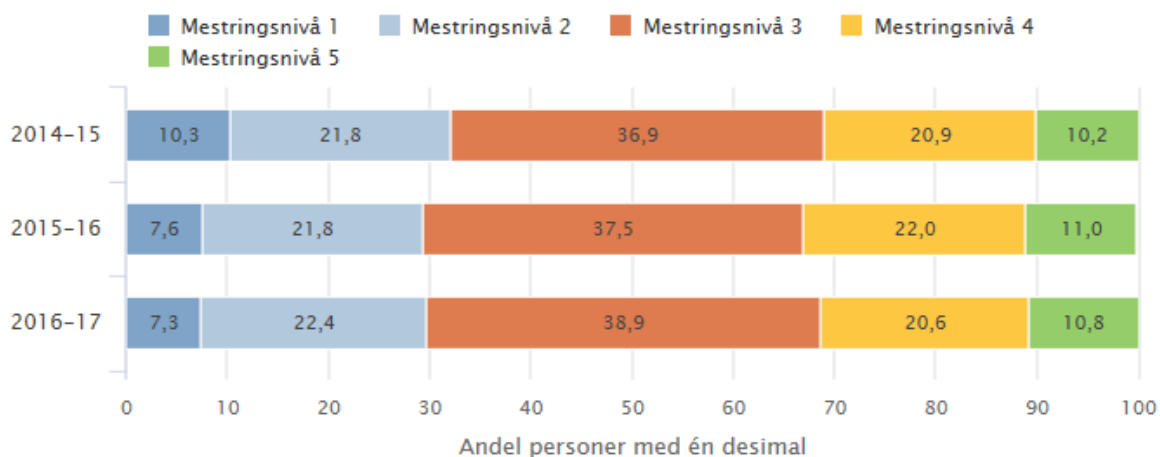
Som en ser av tabellen nedenfor har Sola kommune også i regning på 8.trinn en lavere andel elever på det laveste mestringsnivået enn på det høyeste mestringsnivået. Andelen elever på laveste mestringsnivå er høyere skoleåret 2016-2017 enn året før. Andelen elever på høyeste mestringsnivå er så vidt høyere enn året før. Slår en sammen andelen elever på mestringsnivå 3-5, ser en at fra 74 - 76 % av elevene mestrer på dette nivået de siste fem årene.

Solas resultater i regning på 8. trinn fordelt på mestringsnivå

Sola kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

Nasjonale resultater i regning på 8. trinn fordelt på mestringsnivå

Nasjonalt, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

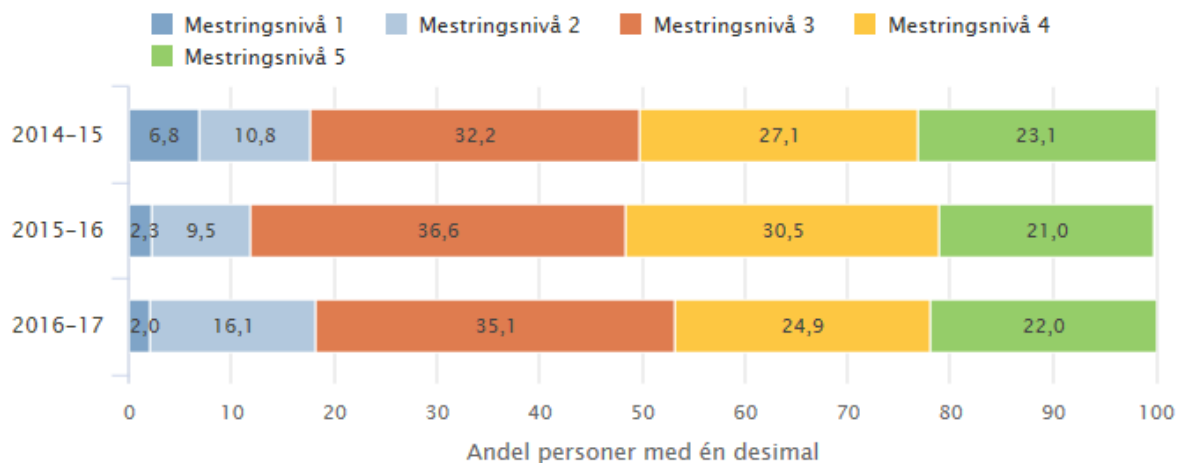
Sola kommune har en lavere andel elever på laveste mestringsnivå enn nasjonalt, begge årene som sammenlignes i tabellen ovenfor. Andel elever på høyeste mestringsnivå er noenlunde det samme i Sola og nasjonalt.

Ferdigheter i regning på 9.trinn fordelt på de fem mestringsnivåene

På 9.trinn ble det nasjonale snittet i regning satt til 54 i 2015 og 2016. I 2014 var det nasjonale snittet 53 på denne prøven. Høsten 2016 var snittet i Sola det samme som nasjonalt snitt. De to forrige årene lå snittet i Sola høyere enn nasjonalt snitt, med 55 i 2015 og 54 året før. Variasjonene er innenfor feilmarginene og kan skyldes tilfeldigheter.

Andelen elever på de to laveste mestringsnivåene er også her lavere enn andelen elever på det høyeste mestringsnivået. Andelen elever på de to laveste mestringsnivåene er høyere skoleåret 2016-2017 enn året før. Andel elever på høyeste mestringsnivå er stabilt. Slår en sammen andel elever som mestrer på nivå 3- 5, skårer fra 72 – 88 % av elevene på dette nivået. Lavest andel var det dette året. De fire forrige årene mestret fra 82-88 % av elevene på dette nivået.

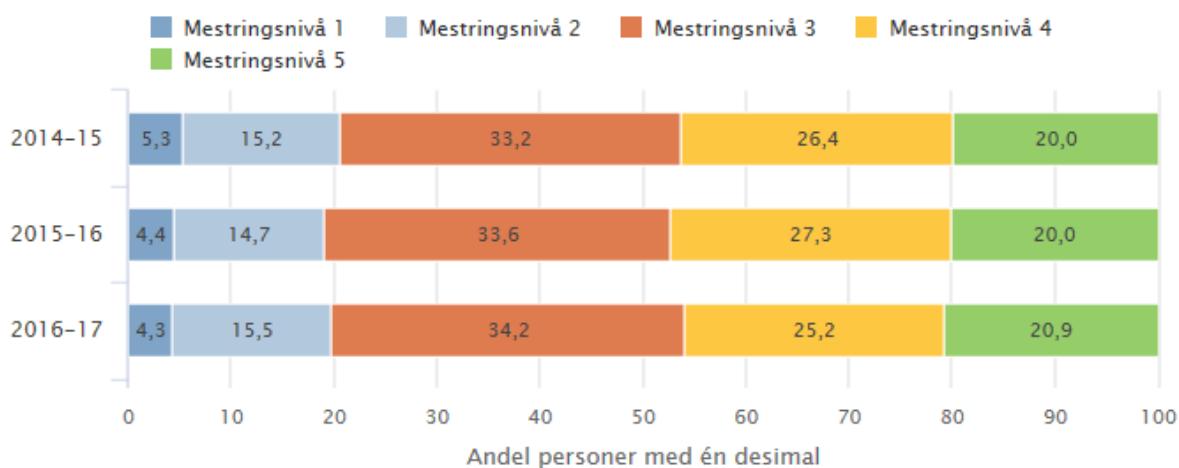
Solas resultater i regning på 9. trinn fordelt på mestringsnivå

Sola kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 9, Begge kjønn

Som en ser av tabellen nedenfor er andelene elever på de to laveste mestringsnivåene, lavere i Sola enn nasjonalt de tre siste årene. Andelen elever på det øverste mestringsnivået er så vidt høyere i Sola enn nasjonalt.

Nasjonale resultater i regning på 9. trinn fordelt på mestringsnivå

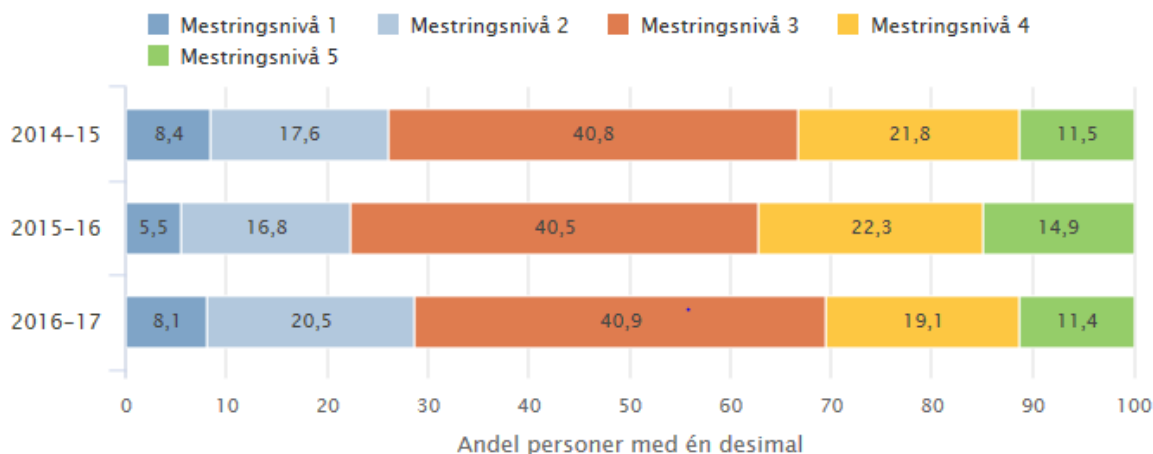
Nasjonalt, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 9, Begge kjønn

Ferdigheter i faget engelsk på 8.trinn fordelt på de fem mestringsnivåene

Som på 5.trinn er det nasjonale snittet på dette trinnet, satt til 50. I engelsk har Solas snitt de to forrige årene vært høyere enn nasjonalt, med 52 i 2015-2016 og 51 året før. Høsten 2016 var Solas snitt identisk med nasjonalt snitt. Forskjellene i Sola mellom disse tre årene, er ikke større enn at den kan skyldes tilfeldig variasjon.

Tabellen nedenfor viser at også i engelsk er det en lavere andel elever på laveste mestringsnivå enn på høyeste mestringsnivå. Slik har det vært de siste fem årene. Høsten 2016 mestret 71,4 % av elevene på nivå 3-5. Dette er den laveste andelen de siste fem årene. De siste fem årene har andelen elever som mestrer på nivå 3-5 ligget mellom 71 og 77.

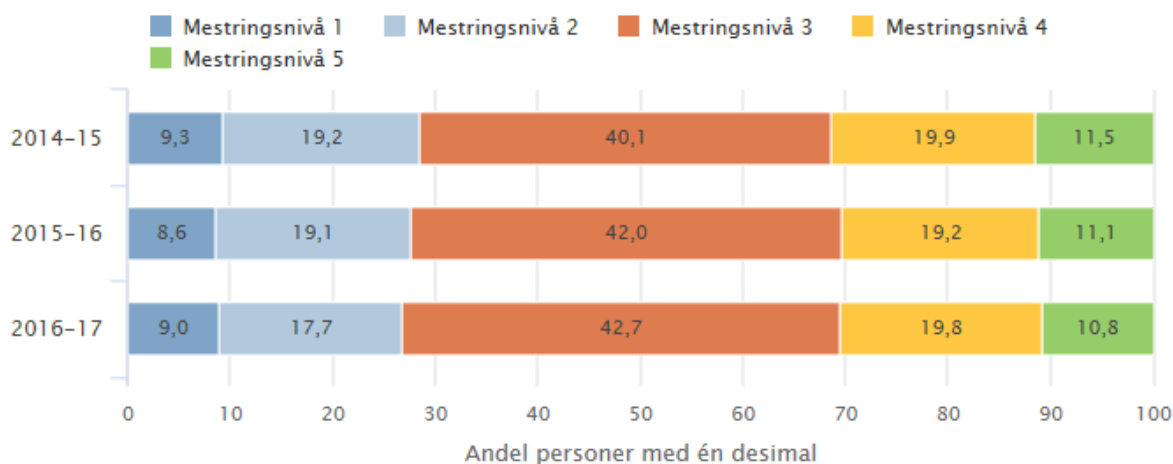
Solas resultater i engelsk på 8. trinn fordelt på mestringsnivå

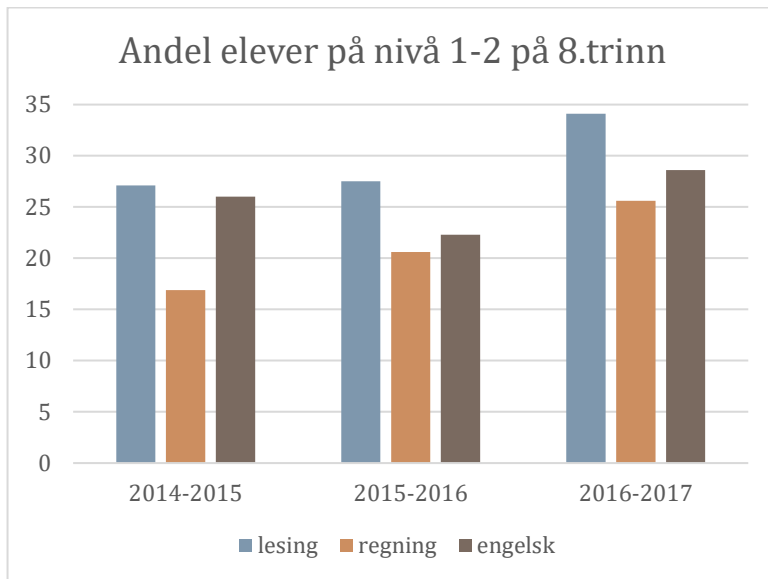
Sola kommune, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

Nasjonale resultater i engelsk på 8. trinn fordelt på mestringsnivå

Nasjonale tall

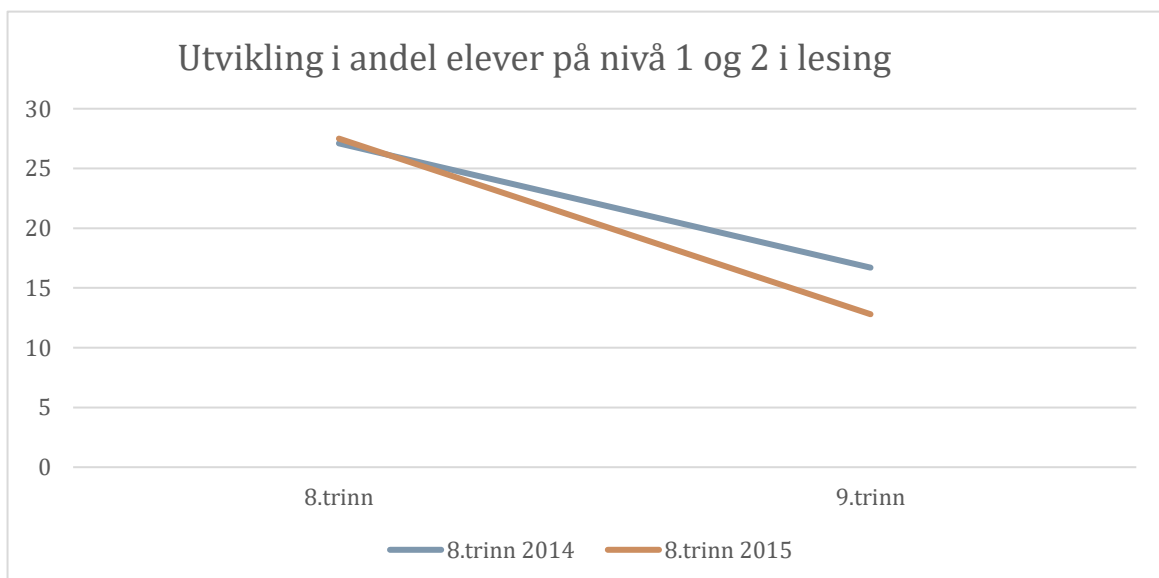

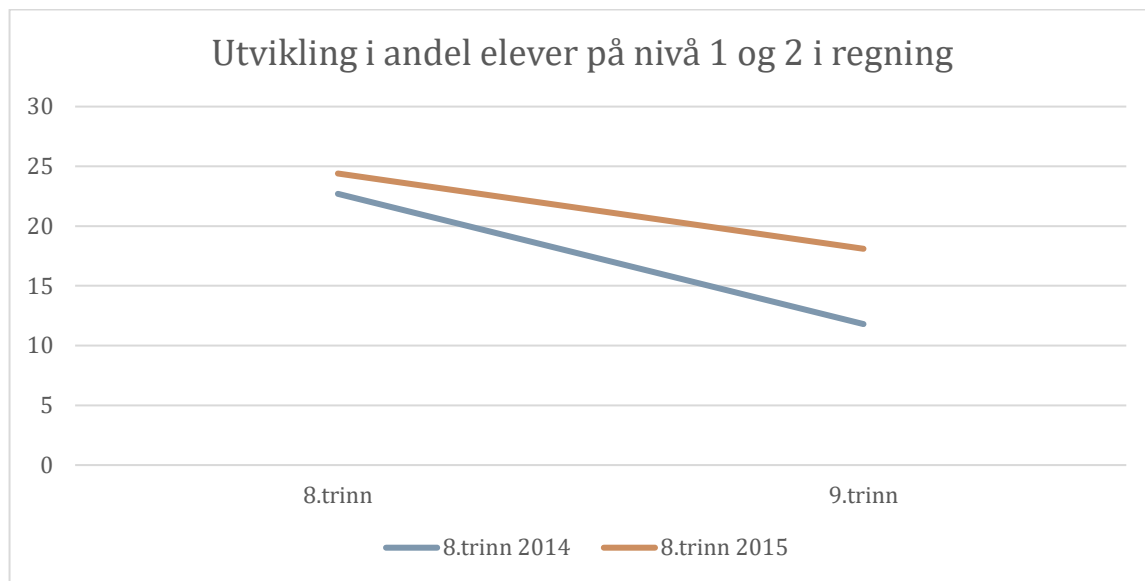
Nasjonalt, Grunnskole, Nasjonale prøver ungdomstrinn, Alle eierformer, Trinn 8, Begge kjønn

Tabellen ovenfor viser hvor stor andel av elevene som mestrer på nivå 1 og 2 på de ulike prøvene på 8.trinn. Det er også på dette trinnet, store variasjoner i hvor stor andel av et kull som skårer på lavt nivå. Dette gir potensiale for at flere elever skal kunne mestre på høyere nivå. Siden det er samsvar mellom resultater på nasjonale prøver og grunnskolepoeng, er det grunn til å anta at disse elevene kan komme til å få lave grunnskolepoeng og dermed få utfordringer med å gjennomføre videregående opplæring. Dermed blir det svært viktig å redusere andel elever på nivå 1 og 2 i løpet av ungdomsskoletiden.

For kullene som gjennomførte de nasjonale prøvene i lesing og regning på 8. trinn høsten 2014 og 2015, finnes det nå resultater for samme prøve året etter.

For begge de grunnleggende ferdighetene ser vi en forbedring fra 8. til 9. trinn. Andelen som skårer på mestringsnivå 1 og 2 har sunket med 10 -15 % i lesing og 6 -11 % i regning. Nasjonalt var det 7-13 % nedgang i lesing og 10-13 % nedgang i regning. Størst forbedring ser vi i Sola i lesing som har vært fokusområde da ungdomsskolene var med i den nasjonale satsingen Ungdomstrinn i utvikling. Nasjonalt er det størst forbedring i regning.

Oppsummering nasjonale prøver på ungdomstrinnet

Resultatene på de nasjonale prøvene på ungdomstrinnet har ligget noe over nasjonalt nivå i engelsk og regning de tre siste årene. Unntaket her er prøvene i engelsk på 8.trinn og regning på 9.trinn høsten 2016 da snittet i Sola var identisk med nasjonalt snitt. I lesing ligger resultatene under nasjonalt nivå på 8.trinn, men over på 9.trinn de to siste årene. Forskjellene er de fleste år så små at de kan skyldes tilfeldigheter.

Andel elever som mestrer på nivå 3-5 i **lesing** på 8. trinn er det laveste som er målt de siste fem årene. På 9.trinn er det motsatt, med 87,2 som er den høyeste skåren som er målt. På 8.trinn ligger andelen som skårer på nivå 3-5 mellom 66 og 79 og på 9.trinn mellom 81 og 87 de siste fem årene. Variasjonen mellom de ulike kullenes er mindre på 9.trinn enn på 8.trinn.

Andelen som mestrer på nivå 3-5 i **regning** både på 8. og 9. trinn er den laveste som er målt på fem år. På 8.trinn varierer denne andelen mellom 74-77 og på 9.trinn 72-88. I regning er variasjonen mellom kullene skår størst på 9.trinn.

Andelen som mestrer på nivå 3-5 i faget engelsk er det nest laveste som er målt de siste fem årene. På 8. trinn varierer denne andelen fra 71 til 77.

Store variasjoner i samme kulls andel på nivå 1 og 2 på de ulike prøvene på 8. trinn gir muligheter for å bedre resultatene. Andel elever fra samme kull som mestrer på nivå 1 og 2, synker fra 8. til 9. trinn. Størst bedring ser vi i lesing i Sola og i regning nasjonalt. Økt fokus på de grunnleggende ferdigheten, særlig i lesing på mellomtrinnet og i regning på ungdoms-trinnet, kan gi flere elever mulighet til å mestre grunnleggende ferdigheter slik at de kan lære mer.

Grunnskolepoeng

Grunnskolepoeng er gjennomsnittet av elevenes standpunkt – og eksamenskarakterer i ungdomsskolen, ganget med ti. Grunnskolepoeng er et mål på kunnskapsgrunnlaget elevene har med seg fra grunnskolen og brukes ved opptak til videregående opplæring.

(Utdanningsspeilet 2014:73)

Indikator og nøkkeltall	2012-13	2013-14	2014-15	2015-16	2016-17
Grunnskolepoeng, gjennomsnitt					
Sola kommune	41,7	42,8	⚡ 41,8	42,5	43,3
Rogaland fylke	40,1	40,3	⚡ 40,6	41,1	41,5
Nasjonalt	40,1	40,4	⚡ 40,8	41,2	41,4

Sola kommune, Grunnskole, Grunnskolepoeng, Alle eierformer, Trinn 10, Begge kjønn

	2013	2014	2015	2016	2017
Sola	41,7	42,8	41,8	42,5	43,3
Sandnes	39,4	40,4	40,4	41,3	41,3
Stavanger	40,9	41,2	41,6	42	42,5
Klepp	39,6	40	40,5	40	40,7

De siste fem årene har de gjennomsnittlige grunnskolepoengene i Sola variert fra 41,7 til 43,3. Skoleåret 2016-2017 var poengsummen 43,3 og den høyeste som er målt. Snittet er signifikant bedre enn i fjor og rubrisert som grønn i analyseverktøyet Insight. Det betyr at kommunens elever skårer mellom de 25 % beste kommunene i landet. Tre av de fem siste årene er grunnskolepoengsummene rubrisert som grønn. Gjennomsnittet i Sola er alle år høyere enn landsgjennomsnittet og nabokommunene Sandnes, Stavanger og Klepp. Når nå

foresattes utdanningsnivå er rubrisert som grønt, er det å forvente at gjennomsnittlig poengsum for elevene i Sola stabiliserer seg på grønt nivå.

Grunnskolepoeng i Sola

Indikatorer	Snitt Sola kommune (16-17)	Snitt Sola kommune (15-16)	Snitt Sola kommune (14-15)	Snitt Sola kommune (13-14)	Snitt Sola kommune (12-13)	Snitt Sola kommune (11-12)	Snitt Sola kommune (10-11)	Snitt Sola kommune (09-10)
Foreldrenes utdanningsnivå	26,41 →	25,16 →	24,17 →	22,62 →	21,36 →	-	-	-
Grunnskolepoengsum	43,28 ↗	42,49 ↗	41,82 ↘	42,84 ↗	41,7 ↗	40,85 ↘	42,4 ↗	41,53
Avvik standpunkt- og eksamenskarakterer	-0,14 →	-0,21 →	-0,08 →	-0,27 →	-0,17 →	-0,15 →	-0,22 →	-0,09
Andel som har fullført og bestått Vg1	0 ↘	88,42 →	88,48 →	89,13 →	91,46 ↗	86,39 ↘	90,73 ↗	84,64
Karakterutvikling fra ungdomsskolen til vg1	-0,5 ↘	-0,15 →	-0,07 →	-0,18 →	-0,31 →	-0,16 →	-0,29 →	-0,26

Pålitelighet

Det er lite avvik mellom standpunkt og eksamenskarakterer for elevene i Sola. De siste åtte årene er variasjonen mellom standpunkt og eksamen rubrisert som grønn, dvs. Sola kommune er blant de kommunene med minst forskjell mellom standpunkt- og eksamenskarakter. Samtidig ser en at det varierer mellom kullene hvor stort avvik kommunens elever har i grunnskolepoeng og karakterer etter ett år på videregående skole. Her er resultatutviklingen rubrisert som gul de fleste år, men oransje for avgangskullet 15-16. En kan lese mer om avgangselevenes eksamenskarakterer i ulike fag over tid på skoleporten.

Oppsummering

Alle elever som går ut av grunnskolen, skal mestre grunnleggende ferdigheter som gjør dem i stand til å delta i videre utdanning og arbeidsliv. Elever på de / det laveste mestringsnivået på nasjonale prøver eller med lave grunnskolepoeng vil kunne få problemer med å mestre videre utdanning. I Sola mestrer fra 71 % til 85 % av elevene på de to øverste mestringsnivåene på 5.trinn og fra 66 til 88 % på de tre øverste nivåene på ungdomstrinnet. Andelen varierer noe med hvilket trinn og hvilken grunnleggende ferdighet en snakker om. Andelen elever som mestrer på de tre øverste mestringsnivåene på 9.trinn, er gjennomgående høyere enn samme andel på 8. trinn.

På **9.trinn** skårer 87 % av elevene på de tre øverste mestringsnivåene i lesing i 2016. Det er den høyeste andelen som er målt. De siste fem årene har fra 81 - 87 % av elevene ligget på

de tre øverste mestringsnivåene på denne prøven. I regning har andelen elever på 9. trinn som skårer på de tre øverste nivåene, ligget mellom 72 og 88 % de siste fem årene. Andelen var 72 % i 2016, noe som er den laveste andelen som er målt på dette trinnet. Forskjellene fra år til år og mellom Solas snitt og nasjonalt snitt er likevel innenfor feilmarginene og kan skyldes tilfeldigheter.

På **8.trinn** skårer 66 % av elevene på de tre øverste mestringsnivåene i lesing i 2016. Resultatene har variert mellom 66 til 79 % de siste fem årene. I regning skårer 74 % av elevene på de tre øverste mestringsnivåene i 2016. De siste fem årene har resultatene her variert mellom 74 og 77 %. I faget engelsk skårer 71 % av elevene på de tre øverste mestringsnivåene i 2016. I dette faget har resultatene variert mellom 71 og 78 % de siste fem årene. Andel elever på de tre øverste mestringsnivåene på 8.trinn er det laveste som er målt på alle de tre nasjonale prøvene de siste fem årene. Likevel er forskjellene fra år til år så små at det kan skyldes tilfeldig variasjon. Forskjellen på Sola kommunes snitt og nasjonalt snitt er alle år, så små at det kan skyldes tilfeldigheter. Unntaket her er engelsk høsten 2015 da Solas snitt var 52.

På **5. trinn** mestrer 77 % av elevene på de to øverste mestringsnivåene i lesing i 2016. Her har resultatene ligget mellom 71 og 83 % de siste fem årene. I regning mestrer 83 % av elevene på de to øverste mestringsnivåene i 2016. Dette er den høyeste andelen som er målt. I regning har andelen ligget mellom 71 – 83 % de siste fem årene. I faget engelsk mestret 82 % av elevene på de to øverste mestringsnivåene i 2016. Resultatene har variert mellom 77 - 85 % de siste fem årene. Forskjellene mellom resultatene fra ett år til ett annet er små og kan skyldes tilfeldigheter bortsett fra forskjellen mellom resultatene i regning høsten 2014 og 2015. Forskjellene mellom Solas snitt og nasjonalt snitt er signifikante i engelsk i høsten 2016 og 2014 og i regning 2014.

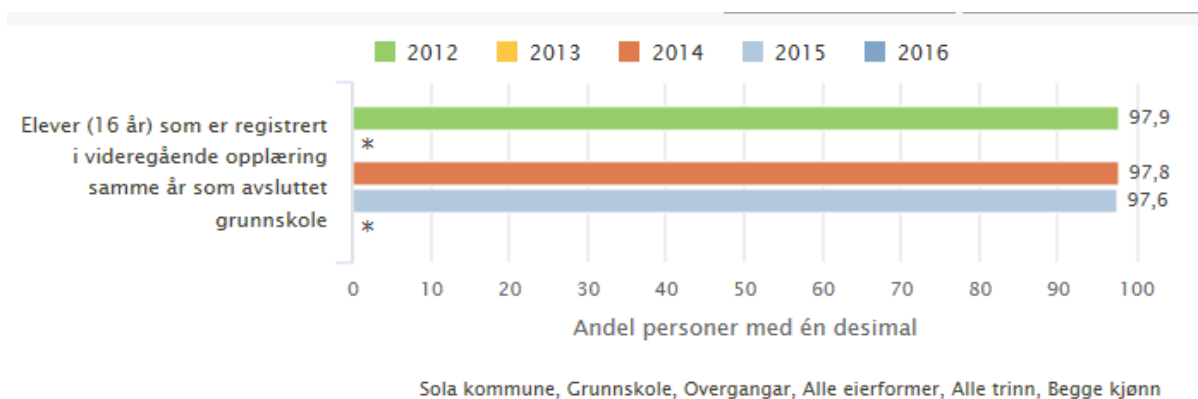
Gjennomsnittlige grunnskolepoeng i Sola var 43,3 i 2017. Dette er det høyeste som er målt. De siste fem årene har gjennomsnittlig grunnskolepoeng ligget mellom 41,7 og 43,3. Tre av de fem siste årene er den rubrisert som grønn og to år som gult.

6. Gjennomføring i videregående opplæring

«Personer som faller ut av utdanningssystemet før fullført videregående opplæring har betydelig dårligere forutsetninger for videre utdannings- og arbeidslivskarriere (Falch/Nyhus 2009). Mindre frafall i videregående opplæring kan være viktig for å bedre arbeidsmarkeds-tilknytningen. Det kan redusere inntektsforskjellene i samfunnet og redusere omfanget på bruk av offentlige trygde- og stønadsordninger (OECD, 2008). Redusert frafall synes derfor å ha et stort potensial til økt velferd.» (Analyseverktøyet Insight)

I tillegg kommer det faktum at «Helsen er jevnt over dårligere og levealderen kortere blant mennesker med kort utdanning, lav inntekt og lav yrkesstatus» (Sosial ulikhet i helse- en norsk kunnskapsoversikt Høgskolen i Oslo og Akershus 2014:13)

Oppstart i videregående opplæring høsten etter avslutning av grunnskolen.

Tallene for 2013 og 2016 er unntatt offentlighet for å ivareta personvernet ved å hindre direkte eller indirekte identifisering av enkeltelever. En kan lese mer om publiseringsregler på skoleporten.

Oppstart i videregående skole

På landsbasis starter fra 97,7 til 98,1 % av avgangskullene fra grunnskolen opp i videregående skole høsten etter avsluttet grunnskoleeksamen. I Sola er tallene som er offentlige noen desimaler lavere; fra 97,6 til 97,9 %. De to til tre prosentene som ikke er registrert, kan gå på folkehøgskole, ta et skoleår i utlandet, starte i lære etter 1.oktober, gå på språkforberedende norskkurs og lignende. Elevene kan også være utenfor opplæring eller arbeid.

Ungdomsretten

Elevene har rett til tre års videregående opplæring eventuelt utvidet med så lang opplærings-tid som læretiden krever. For noen fagbrev kan opplæringen ta 4,5 år. I tillegg har en rett på påbygg til generell studiekompetanse. Dersom en har rett på spesialundervisning, kan en også ha rett på inntil to år ekstra for å fullføre opplæringen. Retten må benyttes før en er 24 år. Dermed medfører ungdomsretten at elevene kan bruke fra 3 - 7 år på å fullføre videregående skole.

Gjennomføring i Sola

Målemetoder

Det er to måter å måle gjennomføring i videregående opplæring på. SSB, Utdanningsdirektoratets gjennomføringsbarometer og fylkeskommunene måler hvor stor andel av elevene som **startet opp i videregående skole høsten etter avsluttet grunnskoleeksamen** som fullfører og består videregående skole **fem år** etter.

Målet nasjonalt ble satt til at 75 % av de som **startet opp** i videregående skole høsten 2010, skulle fullføre og bestå videregående opplæring. **Fylkestingets mål for gjennomføring** er nå at 78 % av elevene som startet opp, skal fullføre i løpet av 5 år. I 2016 hadde 74 % av 2010-kullet i Rogaland fylke gjennomført videregående opplæring.

(Kvalitetsmelding for videregående opplæring 2016)

Benyttes Fylkestingets og nasjonal tellemåte og gjennomføringsmål, ser en at to kull i Sola har oppnådd målet om minst 78 % gjennomføring innen fem år. 2010-kullet med 80,4 % og 2011-kullet med 80,3 % gjennomføring, har oppnådd både det nasjonale og fylkets mål. Andelen som gjennomfører i Sola har ikke tidligere vært så høy som disse to årene. 2011-kullet i Sola var det første kullet som ble med i den nasjonale satsingen Ny Giv. I perioden 2006 til 2011 lå andelen som fullfører innen fem år, mellom 70 % og 80,4 % i Sola. Tre årskull (2008, 2010 og 2011) oppnådde nasjonalt mål om minimum 75 % gjennomføring. Gjennomsnittlig fullføring for 2009-2011 kullene i Sola, lå i august 2017 på 78,1 %.

Med 74 % gjennomføring, oppnådde ikke 2010-kullet i Rogaland verken nasjonalt mål eller fylkets mål. Av 2010-kullet oppnådde ni kommuner i Rogaland det nasjonale målet, mens Bjerkreim, Vindafjord, Rennesøy, Sauda, Sola og Tysvær oppnådde også fylkes mål.

Det andre målet for gjennomføring har vi i **verktøyet Insight**. Her måles andel elever av **grunnskolenes avgangskull** som har fullført og bestått videregående skole. Her telles også med de elevene som ikke gikk direkte over fra grunnskole til videregående skole. Tabellen nedenfor er hentet fra Insight.

Fullført og bestått videregående opplæring i Sola

Indikatorer	Snitt Sola kommune (16-17)	Snitt Sola kommune (15-16)	Snitt Sola kommune (14-15)	Snitt Sola kommune (13-14)	Snitt Sola kommune (12-13)	Snitt Sola kommune (11-12)	Snitt Sola kommune (10-11)	Snitt Sola kommune (09-10)	Snitt Sola kommune (08-09)	Snitt Sola kommune (07-08)	Snitt Sola kommune (06-07)
Fullført og bestått Vg1	0	88,42	88,48	89,13	91,46	86,39	90,73	84,64	83,54	83,98	83,63
Fullført og bestått Vg2	0	0	83,64	81,06	85,44	82,25	78,91	78,37	77,02	72,65	71,05
Fullført og bestått Vg3	0	0	0	55,9	65,51	75,44	78,59	77,74	75,47	74,31	71,05

Tabellen ovenfor viser **andel elever av grunnskolenes avgangskull i Sola det enkelte år**, som i august 2017 har fullført og bestått videregående opplæring. Normert tid for en yrkesutdannelse kan være 4,5 år. Dermed kan et kull trenge 6,5 år før en kan vurdere andel elever som har fullført. Når en venter med å vurdere gjennomføringsgraden til at kullene har fått normert tid pluss to år, er det bare fem årskull som har fått tilstrekkelig tid til å fullføre videregående opplæring i tråd med ungdomsretten. Avgangskullet i 2006, 2007, 2008 2009 og 2010 har fått tilstrekkelig tid til at en kan vurdere fullføringsgraden. Etter **6,5 år** er andelen av avgangskullet som fullfører og består videregående opplæring i Sola fra 71 – 78,6 %, noe som er kategorisert som grønt i analyseverktøyet Insight.

En stadig større andel av kullene i Sola fullfører og består opplæringen. Samme tendens ser vi på fullføring av første og andre året på videregående. I løpet av de siste fem årene har fra 86 -92 % av kullene fullført første året og fra 79-85 % fullfører 2.året på videregående.

Indikatoren for gjennomført videregående opplæring i Insight blir oppdatert 12-14 ganger i året. Etter hvert vil Sola kommune få data på andel elever av avgangskullene i kommunen som fullfører og består, selv om de benytter lenger tid enn fem år.

Det nasjonale bildet

Norge har ganske stabile tall for gjennomføring innen fem år etter oppstart i videregående skole. Andelen som fullførte innen fem år av både 1998-kullet og 2011-kullet er 73 %. Dersom en måler gjennomføringen **ti år** etter ungdommen begynte i videregående skole, stiger andelen elever som har fullført og bestått med 6 -10 prosentpoeng.

(Tall og forskning I 2015)

Det er betydelige kjønnsforskjeller i gjennomføringsgraden. 67 % av guttene og 78 % av jentene fullfører i løpet av 5 år. Flere elever på studiespesialiserende utdanningsprogrammer enn på yrkesfag fullfører. Her er tallene 86 % mot 58 på yrkesfag. Denne forskjellen forsvinner dersom en kontrollerer for grunnskolepoeng. Overgangen til læreplass er kritisk siden ikke alle elever får læreplass. Det faglige utgangspunktet elevene har når de begynner i videregående opplæring er den faktoren som har størst betydning for gjennomføring. Elever som slutter oppgir at ensomhet, mobbing og psykiske problemer var hovedårsaken til at de slutter. Norskfødte elever med innvandrerforeldre fullfører videregående skole i like stor grad som unge generelt. Elever som ikke er født i Norge, fullfører i mindre grad. Unge med høyt utdannede foreldre fullfører i større grad på normert tid enn unge med foreldre med lavere utdanning. (Gjennomføring og frafall i skolen Bufdir.no)

Andelen elever som gjennomfører og består innen fem år etter oppstart varierer likevel mellom fylkene fra 53 % i Finnmark til 76 % i Akershus for 2009 –kullet. Tilsvarende tall for gjennomføring i Rogaland var 73 %. Variasjonen er størst blant elever med lavest grunnskolepoengsum. (Gjennomføringsbarometeret 2015)

Samarbeid mellom stat, fylke og kommune om økt gjennomføring.

De siste årene har det vært et økende samarbeid mellom fylke og kommuner om gjennomføring. Fra høsten 2011 ble Sola kommune innlemmet i det treårige statlige prosjektet NY GIV der de ti prosent svakest presterende elevene på 10.trinn, fikk tilbud om 10 timers intensiv opplæring i lesing, regning og skriving våren i 10.klasse. Deretter ble de fulgt opp gjennom overgangen til videregående skole. Prosjektet er nå avsluttet og skolene følger nå opp denne elevgruppen med intensivopplæring våren på 10.trinn slik at disse elevene skal få et bedre grunnlag for å kunne gjennomføre videregående opplæring.

Fylkeskommunen har etablert et samarbeid med enkelte kommuner om bedre gjennomføring for enkeltelever med helse- og levekårsutfordringer, kalt Glidelåsen. Elever og foresatte som samtykker til å bli med, får opprettet heilagjeng og får systematisk oppfølging fra våren på 10.trinn og inn i videregående opplæring. Sola kommune har flere elever med i dette opplegget fra årsskiftet 2016/2017.

Rogaland fylke har opprettet oppfølgingstjeneste som følger opp elever som faller ut av videregående skole i løpet av skoletiden. Alle kommunene i Rogaland har årlige samlinger med fylkeskommunen for å følge med på hvordan gjennomføringen utvikler seg og for å kunne sette inn tiltak. Rektorene på ungdomstrinnet og i videregående skole har en felles årlig regional rektorsamling der gjennomføring er tema.

Ett av de viktigste tiltakene skolene i Sola kommune kan gjøre for å redusere frafall i videregående skole, blir dermed å redusere andelen elever som har lave grunnskolepoeng. Har elevene grunnskolepoeng rundt 30 poeng, eller lavere, har de like stor sjanse for å fullføre som for å droppe ut. Tall fra videregående opplæring per 1. september 2017 viser at det dette året var 3,2 % av elevene fra Sola som hadde grunnskolepoengsum på 25 eller lavere. I fjor var tallet 5 %. Andelen elever med lavere grunnskolepoengsum enn 35, var i år 21 %. Forrige skoleår var andelen 24 %.

Elever som skårer under kritisk grense på kartleggingsprøver og som presterer på de laveste mestringsnivåene på nasjonale prøver, kan ende opp med lave karakterer og dermed få vansker med å gjennomføre videregående skole. Skolens systematiske oppfølging av disse elevene gjennom hele grunnskolen, vil være avgjørende for å øke andelen elever som mestrer og fullfører videregående opplæring.

Grunnlag for å ta utdanningsvalg

I tillegg til å gi elevene et godt grunnlag i de ulike fagene, kan informasjon om videregående skole gjennom faget Utdanningsvalg og ungdomsskolens rådgivningstjeneste bidra til økt gjennomføring. Fra høsten 2013 inneholder elevundersøkelsen på 10. trinn spørsmålet om elevene har fått et godt grunnlag for videre utdannings – og yrkesvalg på ungdomstrinnet.

	16-17	15-16	14-15	13-14
5. Veiledning og rådgivning				
5.1 Skolehelsetjenesten	4,00 ↗	3,64 →	3,82 ↗	3,30
5.2 Rådgivning	3,90 ↗	3,63 →	3,68 →	3,83

Utdannings- og yrkesrådgivning

	I svært stor grad	I stor grad	I noen grad	I liten grad	Ikke i det hele tatt	Snitt
Jeg har fått et godt grunnlag for videre valg av utdanning og yrke, så langt på ungdomsskolen.						
Sola kommune - 10. trinn (Høst 2016)	32%	37,5%	21,1%	7%	2,3%	3,9
Sola kommune - 10. trinn (Høst 2015)	16,4%	46,9%	22,9%	10,3%	3,4%	3,6
Sola kommune - 10. trinn (Høst 2014)	23,7%	36,9%	25,1%	12,5%	1,7%	3,7
Sola kommune - 10. trinn (Høst 2013)	27,6%	39,7%	23,9%	5,9%	2,9%	3,8

Elevene på 10.trinn er mer fornøyd med utdannings- og yrkesrådgivningen enn tidligere år. Skoleåret 2016 -17 svarte 70 % av elevene at de hadde fått et svært godt eller godt grunnlag for videre valg av utdanning og yrke. Andelen som oppgir at de i liten grad eller ikke i det hele tatt har fått et grunnlag for videre valg, er synkende og nå 9 %. Forskjellene på tilfredshet med utdannings- og yrkesrådgivningen i Sola og nasjonalt er små og kan skyldes tilfeldigheter bortsett fra forrige skoleår da tilfredsheten var lavere i Sola enn nasjonalt.

Oppsummering

Flere elever og lærlinger skal gjennomføre videregående opplæring. Fokus på økt gjennomføring øker som følge av at arbeidsmulighetene for ansatte uten annen utdanning enn grunnskolen, forventes å minke i tiden framover. 97- 98 % av avgangselevne i Sola begynner på videregående skole høsten etter at de avslutter grunnskolen. Vi ser en positiv utvikling de siste årene der en stadig større andel av kullene i Sola fullfører og består opp-læringen. Over 80 % av elevene som startet opp i videregående skole i 2010 og 2011 i Sola, har gjennomført innen 5 år. Regnes alle elevene fra avgangskullet med, har 78 og 79 % av 2010- og 2011- kullet fullført og bestått utdanningen etter normert tid pluss to år.

Andel av avgangskullet som har gjennomsnittlig grunnskolepoeng under 35 poeng har sunket fra i fjor til i år. Avgangskullets tilfredshet med veiledning og rådgivning i Sola er økende. Høsten 2016 oppgir 70 % av elevene at de hadde fått et svært godt eller godt grunnlag for videre valg av utdanning og yrke. Ni prosent oppgir at de i liten grad eller ikke i det hele tatt har fått et grunnlag for videre valg.

Gode overganger mellom grunnskole og videregående opplæring er viktig, særlig for ungdommene med størst utfordringer. Sola kommune har etablert tettere samarbeid med fylkeskommunen rundt både enkeltelever med helse- og levekårsutfordringer og på systemnivå. Fremdeles får ikke alle lærlinger læreplass etter fullført skolegang. Dette medfører at en del elever ikke får fullført utdanningen sin.

Siden elevenes faglige grunnlag er avgjørende for om elevene gjennomfører videregående opplæring eller ikke, er det avgjørende viktig at en gjennom hele skoleløpet systematisk følger opp de elevene som strever med å tilegne seg lærestoffet. Utfordringen ligger i at en må ha et svært langsiktig perspektiv når en jobber med utdanning og gjennomføring. Først femten år etter at førsteklassingene har begynt på skolen og fått systematisk oppfølging, vil det vise seg om hjem og skole har lyktes i å gi elevene et godt faglig grunnlag for videre utdanning og arbeidsliv.

7. System for oppfølging av skolene

Opplæringsloven § 13-10 pålegger skoleeier å ha et forsvarlig system for å vurdere om og følge opp, at skoleeier etterlever opplæringsloven. Den Gode Solaskolen inneholder et rammeverk og de overordnede lover, forskrifter og andre dokumenter som skolens arbeid bygger på. Hovedformålet med dokumentet er å tydeliggjøre og å avklare de sentrale krav og forventninger som stilles til skolens arbeid. I tillegg er intensjonen at dokumentet kan skape refleksjon og gode drøftinger omkring kvalitetsbegrepet i skolen, både på den enkelte arbeidsplass, men også i andre fora. Dokumentet er å betrakte som et overordnet dokument som ikke nødvendigvis revideres oftere enn nye nasjonale retningslinjer og læreplaner tilsier. Dokumentet inneholder også åtte kvalitetsområder. Det er utviklet foreløpige kvalitetskriterier på de ulike områdene. På områdene klasseledelse og vurdering er det utviklet kriterier i samarbeid med skolene. Det ble våren 2017 utarbeidet et forslag til kjennetegn på om kommunens skoler beveger seg i retning av at alle elever opplever seg inkludert, faglig, sosialt og kulturelt.

Den Gode Solaskolen inneholder også et årshjul for rapportering som følges opp. Utvalg for oppvekst og kultur blir informert om alle offentlige rapporteringer gjennom tilstandsrapporten.

Solaskolen tar høsten 2017 i bruk ledelsesverktøyet I310.no. Dette er et nettbasert verktøy som gir oversikt over alle gjøremål skoleledelse og skoleeier har som følge av kravene i Opplæringsloven med forskrifter. Verktøyet er en sikring av at intensjonene i Den Gode Solaskolen følges opp.

Skolesjefen har som en del av oppfølgingen, årlige kvalitetssamtaler med skolene. Innhold her er skolens utviklingsarbeid innenfor kommunens fokusområde. To til tre skoleledere fra andre skoler i skolenettverket skolen tilhører, deltar sammen med ledelsen på skolen og skolesjefens stab. Målet med samtalene er læring og organisasjonsutvikling og dermed økt kvalitet på grunnskoleopplæringen i Sola. Momenter fra kvalitetssamtalene blir fulgt opp i ledersamtalene mellom rektor og skolesjef. Skolesjefen følger også opp skolene gjennom rektormøter og fagsamlinger.

8. Oppsummering, vurdering og veien videre

Tilstandsrapporten 2016 -17 gir et bilde preget av stabilitet og god kvalitet på skoledriften i Sola kommune.

Lærerne og skolelederne i Sola er godt kvalifisert, noe som er en forutsetning for å kunne gi god opplæring. Fortsatt har en høy andel av kommunens lærere godkjent utdanning. Likevel har andelen undervisningstimer som blir gitt av lærere uten godkjent utdanning økt de siste fem årene. I samme periode har kommunen fått over 200 flere elever, 90 det siste året. Skole-bruksplanen anslår veksten til å bli 320 - 400 elever de kommende ti årene.

Elevtallsvekst og krav om faglig fordypning for å kunne undervise i norsk, matematikk og engelsk etter 2025, gir behov for nyansettelser og vikarer. Selv om kommunen mottok flere søknader ved hovedutlysningen i februar enn tidligere år, er det en utfordring å ansette lærere med den fagkompetansen skolene har behov for. Da kan en glede seg over at Universitetet i Stavanger har hatt ventelister til lærerutdanningene de to siste årene.

Høsten 2016 underviste 111 lærere uten tilstrekkelig fordypning i fagene norsk, matematikk og engelsk. Selv om Sola kommune prioriterer alle søknader om videreutdanning i disse fagene, har kommunen fått studieplasser og statlige midler til at 30 av totalt 45 lærere fikk utdanning i disse fagene de to siste årene. De øvrige lærerne har fått utdanning i skolens øvrige fag, i grunnleggende ferdigheter, spesialpedagogikk og veiledning.

Sola kommune har gode muligheter for tidlig innsats siden gjennomsnittlig elevantall per lærer på barnetrinnet i Sola ligger under landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for de kommunene en sammenligner seg med. Til tross for føringer i Opplæringsloven om økt lærertetthet i norsk og matematikk på 1.- 4. trinn, er det også dette skoleåret flere elever per lærer på de fire første trinnene enn på mellomtrinnet. Sola kommune har tilført skolene midlene som er kommet som følge av Stortingets vedtak om økt lærertetthet på 1. - 4. trinn, men de to siste årene er elevtallsveksten bare kompensert med 50 %. Det kan følgelig se ut som at skolene har benyttet en del av de økte midlene de er tilført til å styrke spesialundervisning på mellomtrinnet. Regjeringen har nå sendt på høring et forslag om en lovfestet plikt for skolene til å gi intensiv opplæring til elever på 1. - 4. trinn. Rådmannen vil sammen med skolene vurdere hvordan en kan styrke den ordinære opplæringen de første skoleårene slik at opplæringen blir enda bedre tilrettelagt for ulike elever og slik at de som strever får tidlig hjelp.

På ungdomstrinnet er det flere elever per lærer enn landsgjennomsnittet. Likevel ser en at ungdomsskolene i kommunen bidrar mer enn gjennomsnittet av skolene i Norge til elevenes eksamenskarakterer. Gjennomsnittlig grunnskolepoeng har vært økende de tre siste årene, og har aldri vært høyere enn våren 2017. Økning i grunnskolepoeng gir større sannsynlighet

for å kunne fullføre videregående opplæring. Vi ser også en gradvis økning i andelen elever som fullfører videregående opplæring. Av det kullet som startet opp i videregående skole høsten 2010 og 2011, fullførte over 80 % innen 5 år. Tar en med alle avgangselevne det året, også de som ikke startet opp i videregående skole samme høst som de avsluttet grunnskolen, fullfører 78-79 % av disse kullene.

De nasjonale prøvene tyder på at det må jobbes mer med de grunnleggende ferdigheter i lesing i alle fag på barneskolen og i regning i alle fag i hele grunnskolen.

Sola kommunes mål for fokusområdet inkluderende læringsmiljø, er at alle elever skal oppleve seg inkludert sosialt, faglig og kulturelt. Fylkesmannens hendelsesbaserte tilsyn på Grannes skole 2016-2017, medfører at rådmannen i tiden som kommer vil ha stor oppmerksomhet på tiltak knyttet til oppfølging av dette tilsynet.

Det er mange tegn på positiv utvikling og større grad av inkludering i denne tilstandsrapporten. En gradvis større andel av elevene som får spesialundervisning, får dette nå hovedsakelig i klassen. Andelen elever som oppgir at de ikke får nok faglige utfordringer er betydelig redusert til 20 % på 7. og 13,5 % på 10. trinn.

7.trinnelevne er som tidligere kull tilfreds med de fleste sidene av læringsmiljøet. Avgangskullet i år er mer fornøyd med læringsmiljøet enn tidligere kull. Elevene trives, opplever støtte fra lærerne og at de voksne har felles regler. Elevene på 7.trinn opplever miljøet tryggere enn 10.trinnelevne, men andelen elever som blir mobbet 2-3 ganger i måneden eller oftere, er høyere på 7. trinn enn på 10.trinn. Vi-undersøkelsen som alle elever fra 4.-10.trinn gjennomfører hver vår, viser en nedgang i mobbingen fra i fjor til i år. Men fremdeles opplever 5,7 % av elevene at de blir mobbet to til tre ganger i måneden eller oftere. Rådmannen vil i høst gjennomgå den enkelte skole og SFOs rutiner for å forebygge, avdekke og stoppe mobbingen og hvilke rutiner de har for å følge opp elever som har opplevd mobbing. Rådmannen har også hatt en grundig gjennomgang med skolelederne av endringene i opplæringsloven § 9a tilknyttet elevenes læringsmiljø som ble iverksatt fra 01.08.2017. Felles rutiner for skolene er utarbeidet.

Ut fra elevenes svar på elevundersøkelsen må en fortsette arbeidet mot mobbing, for god arbeidsro og økt motivasjon. På 10. trinn må en også arbeide mer med undervisvurdering, medvirkning, samt å gjøre opplæringen mer praktisk, relevant og variert.

Fra og med forrige skoleår svarer lærerne årlig på en spørreundersøkelse der de tar stilling til i hvilken grad de underviser i tråd med utarbeidede kjennetegn på god klasseledelse og undervisvurdering. Dette gir skoleledelsen et bedre grunnlag for å følge opp dette arbeidet.

Skolens systematiske arbeid med å øke alle elevers faglige utvikling er viktig for å gi alle elever et godt grunnlag for å gjennomføre videregående opplæring. Rådmannen vil i det

kommende året ha fokus på skolenes rutiner og ansattes kompetanse innenfor området særskilt språkopplæring og spesialundervisning.

Å gjøre opplæringen god for alle elever er en stor utfordring. Dette gjelder alt fra relevant og nyttig yrkes- og utdanningsrådgivning til at barn med ulike evner og ulike morsmål opplever at de og deres kompetanse er verdifull og viktig i skolen og for Solasamfunnet.

Den stabilitet og kvalitet denne rapporten formidler, gir skolene i Sola et godt fundament til å møte de utfordringer og endringskrav som skolen går i møte de kommende årene.

Litteraturliste

Barne- ungdoms og familiedirektoratet: gjennomføring og frafall i skolen

Dahl, Bergsli og van der Wel: Sosial ulikhet i helse: En norsk kunnskapsoversikt Høgskolen i Oslo og Akershus 2014

Gjennomføringsbarometeret 2015

Kommunal Rapport: Kommunebarometeret 2017

Kvalitetsmelding for videregående opplæring i Rogaland 2016

Opplæringsloven

Skandsen, Wærness og Lindvik: Entusiasme for endring – en handbok for skoleledere Gyldendal 2011

Skoleporten

SSBs Kostraark Nøkkeltall grunnskoleopplæring

SSB s rapport 2015/19. Langørgen, Løkken og Aaberge: Gruppering av kommuner etter folkemengde og økonomiske rammebetingelser 2013

SSB s Rapport 2017/ 2 Er det forskjeller i skolers og kommuners bidrag til elevenes læring i grunnskolen? s 37 -38)

Utdanningsdirektoratet stemmer det at en av tre faller fra videregående opplæring?

Utdanningsdirektoratet: Vi endrer elevundersøkelsen.

Utdanningsdirektoratet: Utdanningsspeilet 2013

Utdanningsdirektoratet: Utdanningsspeilet 2014

Utdanningsdirektoratets årsrapport 2016, del 3

www.1310.no